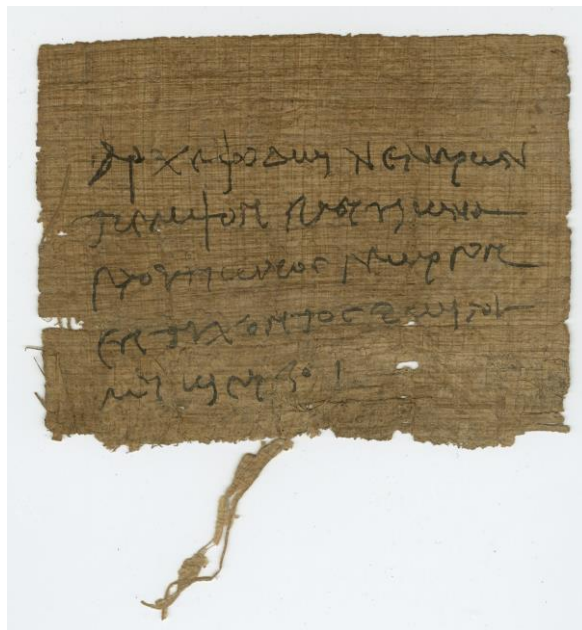

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**«Ο ρόλος της ελληνικής Αστυνομίας ως θεσμού στην Αίγυπτο
στους παπύρους της Ρωμαϊκής Περιόδου».**

P.Oxy. 74. 5001

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Καλαμάρας Περικλής

A.M. 18/2018

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: Αναπληρωτής Καθηγητής Μπουσές Σταμάτιος

ΣΥΝΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ: Καθηγήτρια Ιωαννίδου Χαρίκλεια

Επίκουρη Καθηγήτρια Σύρκου Αγγελική

Κομοτηνή, Δεκέμβριος 2020

Κενή σελίδα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
1. Προκάτοχοι και διάδοχοι στην αστυνόμευση της Αιγύπτου.....	13
1.1. Οι προκάτοχοι.....	13
1.2. Η Αστυνομία στην Υπηρεσία του πολίτη ή ο πολίτης στην Υπηρεσία του εαυτού του;.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
2. Αδικήματα και συμβάντα.....	20
2.1.Εγκλήματα Σωματικών Βλαβών και Κατά της Τιμής.....	20
2.2.Εγκλήματα κατά της Ιδιοκτησίας	23
2.2.1. Κλοπές από οικίες με ή χωρίς διάρρηξη.....	23
2.2.2. Κλοπές με άλλο Modus Operandi.....	25
2.2.3. Κλοπές από άτομα.....	27
2.2.4. Ληστείες.....	28
2.3. Εγκλήματα κατά της ζωής.....	30
2.4. Εξαφανίσεις Προσώπων.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
3. Η αστυνόμευση και οι φορείς της.....	34
3.1. Το υπόβαθρο αστυνόμευσης – Ο τομέας ευθύνης.....	34
3.2. Αστυνομικοί εν δράσει.....	35
3.2.1. Επιστάτης Φυλακιστών.....	35

3.2.2. Αρχιφυλακίτης.....	53
3.2.3. Φυλακίτης.....	53
3.2.4. Αρχέφοδος και Δημόσιος.....	57
3.3. Αυθαιρεσίες Αστυνομικών.....	62
3.4. Κλητεύσεις – Συλλήψεις – Μεταγωγές. Ο ρόλος του Στρατηγού.....	64
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	77

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εκπόνηση της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Α΄ Κύκλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κείμενα και Πολιτισμός» του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Η ενασχόλησή μου με το συγκεκριμένο θέμα ήταν για εμένα ένα δώρο, το οποίο μου έκανε ο επιβλέπων μου, Αναπληρωτής Καθηγητής, κύριος Μπουσές Σταμάτιος, χωρίς να έχουμε ποτέ συζητήσει ότι δική μου επιθυμία από το προπτυχιακό ακόμη επίπεδο, ήταν η ενασχόληση με την αστυνόμηση στην αρχαιότητα σε συνδυασμό με την παπυρολογία. Στις συζητήσεις που ακολούθησαν, ο κύριος Μπουσές μού επισήμανε ότι λόγω του επαγγέλματός μου θα είχε ιδιαίτερη βαρύτητα η προσέγγισή μου στα ζητήματα αστυνομικής φύσης. Έτσι οι εγκάρδιες ευχαριστίες μου είναι το λιγότερο που μπορώ να διατυπώσω, για τη συνεργασία, την στήριξη, τις διορθώσεις, τις επισημάνσεις και συνολικά την αρωγή σε κάθε βήμα αυτής την πρωτόγνωρης για εμένα προσπάθειας και της περιήγησής μου στα αχαρτογράφητα για εμένα μονοπάτια της ρωμαϊκής Αιγύπτου με πλοηγό τα παπυρολογικά ευρήματα. Ευχαριστίες οφείλω ασφαλώς και στα δύο μέλη της τριμελούς επιτροπής, την Καθηγήτρια κυρία ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ Χαρίκλεια και την Επίκουρη Καθηγήτρια κυρία

ΣΥΡΚΟΥ Αγγελική για την κριτική ανάγνωση της εργασίας μου. Ας μου επιτραπεί επιπλέον, να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην σύζυγό μου, σύντροφο και συνοδοιπόρο της ζωής μου, Ελίζα, για την υποστήριξή της κατά την πραγμάτωση ενός στόχου - ονείρου μου. Με ειλικρινή αγάπη τής αφιερώνω την παρούσα εργασία όπως και στην κόρη μας, Ελεάνα, ελπίζοντας πως κατάφερα να μην με στερήσω από εκείνη κατά την διάρκεια αυτής της μακράς διαδρομής, καθώς φρόντιζα πάντοτε να περνάμε μαζί δημιουργικό χρόνο.

Περικλής Καλαμάρας

Κομοτηνή, Δεκέμβριος 2020

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελληνική Αστυνομία της οποίας έχω την χαρά και την τιμή να αποτελώ στέλεχος, έχει μετασηματισθεί τις τελευταίες δεκαετίες σε σύγχρονη Αστυνομία ανταποκρινόμενη στις αυξανόμενες ανάγκες των καιρών. Η καθημερινή αστυνόμευση πλέον υποβοηθείται σημαντικά από την χρήση της τεχνολογίας, από την απλή εξακρίβωση στοιχείων που μπορεί εύκολα να πραγματοποιηθεί στο σημείο του ελέγχου χωρίς να ταλαιπωρείται ο ελεγχόμενος, μέχρι την επιστημονική Αστυνομία με πλήθος εργαστηρίων και ειδικοτήτων, το έργο των οποίων είναι πολύτιμο στην εξιχνίαση των εγκλημάτων και την παραπομπή των υπαιτίων στην Δικαιοσύνη. Όλα αυτά βέβαια στη σημερινή εποχή που το έγκλημα έχει εξελιχθεί και σε πολλές περιπτώσεις διεθνοποιηθεί όπως και οι κοινωνίες. Ο πολίτης έχει τη δυνατότητα να καταγράψει με το κινητό του ή άλλα μέσα μια εγκληματική, παράνομη ή παραβατική συμπεριφορά και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου να ενημερώσει τις αρμόδιες Υπηρεσίες ώστε να επιληφθούν. Καταγγελίες τέτοιου τύπου, επώνυμες και ανώνυμες, όλο και πληθαίνουν στα ηλεκτρονικά ταχυδρομεία των αστυνομικών υπηρεσιών, οι οποίες γρήγορα και άμεσα επιλαμβάνονται. Οι παραβατικές και αποκλίνουσες συμπεριφορές εκ μέρους των Αστυνομικών ψέγονται και παραπέμπονται άμεσα για πειθαρχικό ή/και ποινικό έλεγχο μέσω ενός μοναδικού μηχανισμού αυτοκάθαρσης ο

οποίος έχει την πηγή του στην ίδια την φύση και την αποστολή της Ελληνικής Αστυνομίας με πρωτεύοντα ρόλο προς αυτήν την κατεύθυνση αυτόν της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων.¹

Τι συνέβαινε όμως στην αρχαιότητα και συγκεκριμένα στην ρωμαϊκή Αίγυπτο; Πώς διασφάλιζε ο πολίτης την επικοινωνία του με τις αστυνομικές Αρχές και τι μέσα υπήρχαν ώστε να μπορέσει να αναφερθεί σε αυτές; Πώς μπορούσε με λίγα λόγια ο οποιοσδήποτε που προσβλήθηκε οποιοδήποτε έννομο αγαθό του, όπως της σωματικής ακεραιότητας, της τιμής, της ιδιοκτησίας κ.α. να καταγγείλει την πράξη προσβολής και τον αυτουργό της και να διεκδικήσει «τα νόμιμα»; Υπήρχε οργανωμένη Αστυνομία, πρωτόκολλο ενεργειών ή καθηκοντολόγιο και δομημένη ιεραρχία στις τάξεις των αξιωματούχων που ασχολούνταν με την αστυνόμευση; Πώς και από ποιον συλλέγονταν τα αποδεικτικά μέσα; Υπήρχε διαφθορά, αστυνομική βία, αυθαιρεσία και απειθαρχία στις τάξεις της Αστυνομίας και σε θετική περίπτωση πως αντιμετωπίζονταν αυτά τα φαινόμενα;

Στόχος της δικής μας εργασίας είναι να καλύψουμε κατά το μέτρο του δυνατού το διαπιστωμένο κενό που υπάρχει όσον αφορά την μελέτη των θεμάτων αστυνόμευσης από ελληνικές Αρχές και αξιωματούχους στην ρωμαϊκή Αίγυπτο. Όσον αφορά την πτολεμαϊκή Αίγυπτο το θέμα της αστυνόμευσης το έχει πραγματευθεί διεξοδικά ο Bauschatz.² Το ζήτημα, ωστόσο, της ελληνικής Αστυνομίας στην ρωμαϊκή Αίγυπτο, απ' όσο γνωρίζουμε δεν το έχει περιλάβει κάποια μελέτη, τουλάχιστον όχι στην έκταση που θέλουμε εμείς να ερευνήσουμε το θέμα και με την εστίαση την οποία φιλοδοξούμε να πραγματοποιήσουμε, ενώ, απ' όσο είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, είναι και η πρώτη φορά που γράφεται μια εργασία

¹ Η ιδέα ανάπτυξης της προηγούμενης παραγράφου βασίστηκε στην εισαγωγή του Bauschatz 2013.

² Bauschatz 2013.

ευρύτερα για το θέμα της αστυνόμευσης στην ρωμαϊκή Αίγυπτο στην ελληνική γλώσσα. Το ζήτημα έχει υπάρξει αντικείμενο πραγμάτευσης σε μεμονωμένες πτυχές του και όχι συνολικά. Διάφοροι συγγραφείς – μελετητές έχουν πραγματευθεί ακροθιγώς το θέμα μη επιχειρώντας μια πιο ολοκληρωμένη θεώρησή του. Ο Fuhrmann³, ενώ ασχολήθηκε με το θέμα της αστυνόμευσης στην ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, εστιάζει περισσότερο στις εκφάνσεις αστυνόμευσης από ρωμαϊκές στρατιωτικές Αρχές και αναφέρεται ελάχιστα στις ελληνικές Αρχές αστυνόμευσης στην Αίγυπτο της περιόδου που εξετάζει, οι οποίες συνυπήρχαν και δρούσαν ταυτόχρονα, όπως θα δούμε. Όπως τονίζει ο Bauschatz⁴, μέχρι την συγγραφή του δικού του έργου για την πτολεμαϊκή περίοδο, λίγοι ερευνητές είχαν παραθέσει ψήγματα πληροφοριών σχετικά με την αστυνομική δράση στο πλαίσιο πραγμάτευσης θεμάτων σχετικών με το έγκλημα και τους εγκληματίες στην ελληνο-ρωμαϊκή Αίγυπτο. Ο ίδιος⁵ απαριθμώντας τις μελέτες αναφορικά με την αστυνόμευση σε διάφορες μεσογειακές κοινωνίες, πόλεις, δεν παραθέτει κάποια μελέτη σχετικά με την ρωμαϊκή Αίγυπτο. Αλλά και στην πλέον πρόσφατη εργογραφία, ο Fuhrmann⁶ παραδέχεται πως υπάρχουν περιθώρια πλήρους ανάλυσης της Αστυνομίας στην Αίγυπτο που περιμένουν να συμπληρωθούν. Αυτό που επιπλέον, εκτός των παραπάνω, φιλοδοξούμε να προσθέσουμε με το παρόν πόνημα, είναι μια διαφορετική ερμηνευτική προσέγγιση σε όσα, λίγα ζητήματα έχουν ήδη υπάρξει κάποιες ερμηνείες.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας θα επιχειρηθεί να δοθεί απάντηση στην διαδεδομένη άποψη μεταξύ των ερευνητών ότι υπήρχε πλήρης

³ Fuhrmann 2012.

⁴ Bauschatz 2013, 7.

⁵ Bauschatz 2013, 8 υπ. 20.

⁶ Fuhrmann 2016, 301.

αστυνομική απουσία στη Ρώμη αλλά και στις ρωμαϊκές επαρχίες κι επιπλέον θα διερευνηθεί αν οι τυχόν αστυνομικές δομές είχαν επίσημο χαρακτήρα, ενώ παράλληλα θα διερευνηθεί η όποια οργάνωση, διοίκηση και ιεραρχία τους.⁷ Βασικό υλικό θα αποτελέσουν τα μη-φιλολογικά παπυρολογικά ευρήματα των ρωμαϊκών χρόνων που παρέχουν πληροφορίες για την ελληνική Αστυνομία τόσο άμεσες όσο και έμμεσες, τα οποία θα εξεταστούν συγχρονικά και διαχρονικά, ώστε να σκιαγραφηθούν οι διάφορες μορφές αστυνόμευσης, τα επιμέρους καθήκοντα και το εύρος των αστυνομικών αρμοδιοτήτων.⁸ Πρόκειται για αναφορές, καταγγελίες πολιτών σχετικά με κάποιο συμβάν το οποίο ήθελαν να αναφέρουν ή ορισμένο αδίκημα σε βάρος τους το οποίο επιθυμούσαν να καταγγείλουν, καθώς επίσης και για ορισμένες διαταγές αξιωματούχων για άμεσες ενέργειες αστυνομικής φύσης από άλλους αξιωματούχους. Επιπλέον, θα ερευνηθεί η οικονομική επιφάνεια των αξιωματούχων οι οποίοι ήταν επιφορτισμένοι με καθήκοντα

⁷ Ως ιεραρχία θα μας απασχολήσουν οι στενές ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ αξιωματούχων αστυνόμευσης, καθώς είναι πρόδηλο ότι οι Αστυνομικοί αξιωματούχοι λάμβαναν διαταγές και αλληλεπιδρούσαν και με άλλους αξιωματούχους της Διοίκησης. Βλ. π.χ. Bauschatz 2007, 26, εντολή Οικονόμου σε Αρχιφυλακίτη για αμιγώς αστυνομική ενέργεια (σύλληψη) με απειλή κυρώσεων σε περίπτωση αποτυχίας εκτέλεσης της εντολής [P.Heid. VII 393, 3^{ος} αι. π.Χ.]. Για όμοια παραδείγματα βλ. Bauschatz 2007, υπ. 56.

⁸ Ως πηγή για το μεγαλύτερο μέρος των παπυρικών ευρημάτων όπως και ποικίλων πληροφοριών γι' αυτούς χρησιμοποιήθηκε η βάση APIS, προσβάσιμη στην ηλεκτρονική θέση papyri.info. Όσον αφορά τις μεταφράσεις με σκοπό την απόδοση του νοήματος στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, χρησιμοποιήθηκαν οι μεταφράσεις (αγγλικές) που υπάρχουν δημοσιευμένες στο APIS, όπου αυτές υπήρχαν, μεταφραζόμενες από εμάς στην ελληνική, συμπληρωματικά στην δική μας μεταφραστική προσπάθεια. Επιπλέον σε περιπτώσεις άντλησης χφ./χφφ. από άλλον συγγραφέα (χωρίς να το/τα έχουμε εντοπίσει νωρίτερα στην βάση APIS) αυτό αναφέρεται ρητά, ενώ σε όποιες περιπτώσεις παρατίθεται/μνημονεύεται σχολιασμός κάποιου συγγραφέα για κάποιο χφ., όπου υπήρχε και μετάφραση χειρογράφου (αγγλική), αξιοποιήθηκε μεταφραζόμενη από εμάς στην ελληνική. Ταυτόχρονα λαμβανόταν μέριμνα για αντιπαραβολή των μεταφράσεων με το πρωτότυπο κείμενο και προστέθηκε σχόλιο όπου διαπιστώθηκε από εμάς κάποιο εύρημα άξιο σχολιασμού.

αστυνόμησης, η κοινωνική τους θέση, η εμπλοκή και η διαπλοκή τους με τοπικούς θεσμούς και παράγοντες καθώς και η σχέση τους με την εξουσία και τις Αρχές. Επιπροσθέτως, θα γίνει προσπάθεια να εντοπιστούν τυχόν φαινόμενα αστυνομικής βίας, αυθαιρεσίας και διαφθοράς. Θα αναζητηθεί η απόκλιση ή η σύγκλιση με την παραδεδομένη πραγματικότητα και η τελική απόσταση από την θεωρία και τους καταγεγραμμένους θεσμούς στην πράξη. Δεν θα συμπεριλάβουμε στην παρούσα εργασία στοιχεία από άλλα υλικά καταγραφής, όπως τα όστρακα κ.α.. Τελικός σκοπός της εργασίας είναι η συνολική θεώρηση του θεσμού, η διαμόρφωση και οι τυχόν αλλαγές που επήλθαν στη δομή, την ιεραρχία και τη λειτουργία της ελληνικής Αστυνομίας στην Αίγυπτο μετά την ρωμαϊκή κατάκτηση. Χρονικά η εργασία μας θα περιοριστεί από τους πρώτους αυτοκρατορικούς χρόνους (27 π.Χ.) έως τα μέσα του 3^{ου} αιώνα μ.Χ. (περίπου 250 μ.Χ.). Εισαγωγικά αναφερόμαστε στους αντίστοιχους θεσμούς των πτολεμαϊκών χρόνων ως προκάτοχης εποχής η οποία κληροδότησε μέχρι τον μετασχηματισμό ή την εξαφάνισή τους αξιώματα και ρόλους. Για λόγους οικονομίας δεν θα αναφερθούμε στην βυζαντινή εποχή, η οποία διαδέχεται με παρόμοιο τρόπο την ρωμαϊκή.

Οι αναφορές που θα εξετάσουμε, δίνουν μια πολύ διεισδυτική εικόνα του πώς οι πολίτες αντιλαμβάνονταν τα ζητήματα στα οποία αναφέρονταν και στις λύσεις τις οποίες προσδοκούσαν αντικατοπτρίζεται η αντίληψή τους για τον τρόπο λειτουργίας των Αρχών. Όπως το θέτει ο Morris, σύμφωνα με την Hobson⁹, τα χειρόγραφα δείχνουν τις αντιλήψεις που είχαν οι πολίτες για τα δικαιώματά τους και τον ρόλο που διαδραμάτιζε το κράτος στην διαφύλαξή τους. Οι αναφορές αυτές, σύμφωνα με το πολύ ενδιαφέρον συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η

⁹ Hobson 1993, 198, υπ. 4, όπου παραπέμπει στον Morris 1981.

Hobson, βασιζόμενη σε μελέτες νομικών ανθρωπολόγων σχετικά με τα επτά στάδια μίας διαμάχης, είναι το τελευταίο στάδιο μιας αντιπαράθεσης το οποίο εκ της φύσης του, λόγω του ότι αναγκαστικά έλαβε επίσημο χαρακτήρα, καταγράφηκε σε πάπυρο και έτσι μας σώθηκε, σε αντίθεση με τα προηγούμενα στάδια τα οποία απέτυχαν να επιλύσουν τη διαφορά και είχαν πιο ανεπίσημο και άρα μη γραπτό χαρακτήρα.¹⁰ Σε κάθε περίπτωση πρόκειται για περιπτώσεις που και σήμερα συνιστούν παραβατική συμπεριφορά και αυτό θα είναι ένα από τα κριτήρια επιλογής του υλικού μας, ενώ επιπλέον θα θεωρήσουμε ως Αστυνομικούς στα πλαίσια της παρούσας εργασίας όλους εκείνους τους αξιωματούχους που με βάση τα παπυρικά ευρήματα κλήθηκαν να επιληφθούν ή να συνδράμουν ουσιαστικά στην εκάστοτε καταγγελία. Οι όροι τους οποίους θα χρησιμοποιήσουμε πραγματευόμενοι το θέμα μας θα είναι οι σύγχρονοι όροι (Αστυνομία, δράστης, αδίκημα, καταγγελία, καταγγέλλον, χαρακτηρισμός εγκλημάτων κ.λπ.), χωρίς αυτό να σημαίνει ότι παραγνωρίζουμε το γεγονός ότι οι όροι αυτοί ως τέτοιοι δεν υπήρχαν, όπως δεν υπήρχε απ' όσο γνωρίζουμε ούτε τυποποίηση των εγκλημάτων που αναφέρουμε σε κάποιον νομικό κώδικα κατά την περίοδο που εξετάζουμε και ότι συνιστούν αναχρονισμό (αναγκαίο, ωστόσο, κατά την άποψή μας, ώστε να καταστεί πιο εύληπτο το θέμα μας).¹¹

¹⁰ Hobson 1993, 200.

¹¹ Όλες οι παραπάνω διευκρινίσεις, απαραίτητες αναμφισβήτητα στο σύνολό τους, ακολούθησαν τις ανάλογες του Bauschatz 2007, 16-17, υπ. 9.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Προκάτοχοι και διάδοχοι στην αστυνόμευση της Αιγύπτου

1.1. Οι προκατόχοι

Η μελέτη των στοιχείων δείχνει μια στενή σύνδεση μεταξύ του φαραωνικού και του πτολεμαϊκού συστήματος αστυνόμευσης.¹² Εύλογο είναι ωστόσο ότι θα πρόσθεσαν και στοιχεία από την κυρίως Ελλάδα.¹³

Στην κλασική Αθήνα, σύμφωνα με τον Bauschatz, δεν φαίνεται να υπήρξε επαγγελματική Αστυνομία.¹⁴ Οι Ένδεκα αναλάμβαναν μια σειρά από καθήκοντα αστυνομικής φύσης, πολλά από τα οποία απασχολούσαν τους Φυλακίτες της πτολεμαϊκής περιόδου.¹⁵ Αρκετά καθήκοντα αστυνομικού χαρακτήρα αναλάμβαναν απλοί πολίτες σε ένα πλαίσιο ανεξάρτητης δράσης και λήψης πρωτοβουλιών.¹⁶

Στα ελληνιστικά βασίλεια, σύμφωνα με τον Bauschatz, δεν υπάρχει πουθενά ξεκάθαρη απόδειξη ότι υπήρχε οργανωμένο σύστημα αστυνόμευσης με την έννοια της πολυπλοκότητας των αντίστοιχων

¹² Bauschatz 2013, 18.

¹³ Bauschatz 2013, 12, 18.

¹⁴ Bauschatz 2013, 18 και υπ. 63 για πηγές.

¹⁵ Bauschatz 2013, 19, υπ. 66.

¹⁶ Bauschatz 2013, 19-21 και υππ. 68, 71.

συστημάτων της αρχαίας Μεσοποταμίας, της φαραωνικής Αιγύπτου ή της κλασικής Αθήνας.¹⁷

Στην Αίγυπτο κατά την πολεμαϊκή εποχή¹⁸ αστυνομικοί προϊστάμενοι νομού ήταν οι Επιστάτες Φυλακικών και ακολουθούσαν οι Αρχιφυλακίτες, οι οποίοι λάμβαναν εντολές από πολιτικούς και αστυνομικούς αξιωματούχους αλλά όχι από ανώτερους Αρχιφυλακίτες και στην βάση της ιεραρχίας βρίσκονταν οι Φυλακίτες με δραστηριοποίηση κυρίως στα χωριά, ενώ ποικιλία φυλάκων επικουρούσαν τις αστυνομικές δυνάμεις εκτελώντας διάφορα καθήκοντα, πιθανότατα στη βάση μερικής απασχόλησης.¹⁹

Στη Ρώμη υπήρχαν διάφοροι αξιωματούχοι επιφορτισμένοι με ποικίλα καθήκοντα αστυνομικής φύσης. Οι κήνσορες, οι ραβδούχοι και οι τριήραρχοι ήταν κάποιοι από αυτούς.²⁰ Σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις προέβη ο Αύγουστος κατά την ύστερη ρεπουμπλικανική περίοδο, ώστε να άρει τις αλληλοεπικαλύψεις που είχαν δημιουργηθεί μεταξύ των αξιωματούχων όσον αφορά την αστυνόμευση.²¹ Ο Αύγουστος ανέθεσε την ασφάλεια των επαρχιών στον στρατό και την αστυνόμευση των πόλεων σε μονάδες παρόμοιες με αυτές που εγκατέστησε στη Ρώμη.²²

1.2. Η Αστυνομία στην Υπηρεσία του πολίτη ή ο πολίτης στην Υπηρεσία του εαυτού του;

¹⁷ Bauschatz 2013, 22.

¹⁸ Bauschatz 2013, 2-4.

¹⁹ Fischer-Bovet C. and Sängler P. 2019 με πληροφορίες και από Bauschatz 2013.

²⁰ Bauschatz 2013, 24. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. και υπ. 86-92.

²¹ Bauschatz 2013, 25 και υπ. 93.

²² Bauschatz 2013, 26 και υπ. 99.

Διαδεδομένη είναι η άποψη μεταξύ των ερευνητών ότι υπήρχε πλήρης αστυνομική απουσία στη Ρώμη αλλά και στις ρωμαϊκές επαρχίες. Ενδεχομένως ορισμένοι εκ των μελετητών να βασίζονται αυτή την πεποίθηση στην αδυναμία απόλυτου παραλληλισμού των αρχαίων δομών με τις σύγχρονες Αστυνομίες υπό το φόβο αναχρονισμών, όπως και στην υπό έλεγχο διαπίστωση ότι οι αξιωματούχοι που ασκούσαν αστυνομικά καθήκοντα δεν ανήκαν σε έναν ενιαίο και συγκροτημένο οργανισμό με συγκεκριμένη αποστολή όπως συμβαίνει στις σύγχρονες Αστυνομίες.

Σύμφωνα με ορισμένους μελετητές, στην αρχαιότητα γενικώς αλλά και στην ρωμαϊκή Αίγυπτο που θα μας απασχολήσει εδώ, η προσωπική εμπλοκή και δράση του ενδιαφερόμενου, θιγόμενου προσώπου ήταν καταλυτικής σημασίας προκειμένου ο ίδιος να δρέψει τους καρπούς της Δικαιοσύνης σχετικά με την υπόθεσή του.²³ Αυτο-βοήθεια το ονομάζουν οι Bauschatz²⁴, Hobson²⁵ και Fuhrmann.²⁶ Αυτό το βασίζουν στην άποψη ότι στην αρχαιότητα δεν υπήρχε θεσμοθετημένη Αστυνομία η οποία να ασχολείται αμιγώς με θέματα αστυνόμευσης.

Το επιπλέον επιχείρημα της Hobson για να στηρίξει την παραπάνω άποψη είναι ότι οι αναφορές δεν συντάσσονταν από την Αστυνομική Αρχή στη βάση μιας νομικής διαδικασίας, αλλά από τον παθόντα ως μέσο διεκδίκησης αποκατάστασης βλάβης και δικαιωμάτων που

²³ Taubenschlag 1955, 458.

²⁴ Bauschatz 2013, 2.

²⁵ Hobson 1993, 205: Η διαδικασία αναφοράς υφίσταται στο πλαίσιο ενός συστήματος αυτοβοήθειας περισσότερο παρά ενός ποινικού συστήματος. Όπως γράφει επιπλέον (υπ. 1), επικαλούμενη το Taubenschlag 1959, η «αυτοβοήθεια» ως τεχνικός όρος με συγκεκριμένα τεχνικά χαρακτηριστικά δεν έχει εφαρμογή στην ελληνο-ρωμαϊκή Αίγυπτο και καταλήγει ότι οι αναφορές φανερούν ένα σύστημα «αυτοβοήθειας» στη λογική του ότι ο συγκεκριμένος όρος εφαρμόζεται στις προ-θεσμοθετημένες κοινωνίες.

²⁶ Fuhrmann 2016, 297. Ο ίδιος, 300 σε μια γενική τοποθέτηση όσον αφορά την Αστυνομία στην Αίγυπτο, λέει ότι πρόκειται για υποχρεωτικές θέσεις μερικής απασχόλησης.

επλήγησαν ή συνεισιμού κάποιου ενοχλητικού ατόμου.²⁷ Επίσης, η Hobson αναρωτιέται αν είναι αυτός ο λόγος που υπάρχουν λίγες αναφορές για ανθρωποκτονίες λόγω αντικειμενικής αδυναμίας του παθόντα αυτού του εγκλήματος να συντάξει (ή να παραγγείλει) μία. Ακόμη και η προηγούμενη προσπάθεια διευθέτησης του προβλήματος την οποία κάποιες φορές αναφέρει ο παθών, θεωρείται ότι συντείνει προς το συμπέρασμα ύπαρξης καθεστώτος «αυτοβοήθειας» [λογοποιούμενος..., P. Oxy. Hels. 23 (212μ.Χ.)]. Επιπρόσθετα, κάποιες περιπτώσεις στις οποίες ο παθών με δικές του προσπάθειες εντοπίζει πρώτα τον δράστη και στη συνέχεια προβαίνει σε καταγγελία. [P. Mich. V 230 (48 μ.Χ.)²⁸ και P. Mich. V 229]. Στο P. Oxy. X 1272 (144 μ.Χ.) η παθούσα κλοπής με δράστη έναν γείτονά της, ζητάει απλώς την επανόρθωση των κλεμμένων αντικειμένων. Έτσι, η Hobson καταλήγει ότι εναπόκειται στον εκάστοτε παθόντα να συγκεντρώσει το απαραίτητο αποδεικτικό υλικό με την αρωγή, ωστόσο, των Αστυνομικών, ώστε να στοιχειοθετήσει την υπόθεση. Αυτό που μπορούμε να σχολιάσουμε αναφορικά με τα παραπάνω επιχειρήματα της Hobson, είναι ότι οι πολίτες σκέφτονται στην πλειονότητά τους απλά και πρακτικά και δεν επιθυμούν μπλεξίματα και διαδικασίες. Το ότι ζητάει, ωστόσο, να γίνει κάτι με έναν συγκεκριμένο τρόπο κάποιος ο οποίος προβαίνει σε μια καταγγελία, δεν σημαίνει και ότι έτσι γίνεται τελικά. Εξάλλου, όπως θα δειχθεί παρακάτω, υπάρχουν και περιπτώσεις στις οποίες οι παθόντες εκτός από αποκατάσταση-αποζημίωση ζητούν και τα νόμιμα, τα δίκαια ή

²⁷ Hobson 1993, 205. Πρβ. ωστόσο και προς την αντίθετη (κατά την άποψή μας) κατεύθυνση, Bryen 2008, 182, όπου γίνεται λόγος για σύνταξη των αναφορών εκ μέρους των ενδιαφερόμενων εντός νομικών πλαισίων για να έχουν την ανάλογη υποδοχή και αντιμετώπιση από τους αξιωματούχους.

²⁸ Έρευνα κλοπής από τον παθόντα μαζί με τον Επιστάτη του χωριού και αφού τον βρήκε, πάνω στην λογομαχία (λογοποιούμενος), του έπεσε το παιδί ή δούλος (Hobson 1993, 206 υπ. 1) από τον ώμο με αποτέλεσμα να είναι σε κίνδυνο ζωής. Βλ. αναλυτικά παρακάτω, κεφ. για κλοπές από οικίες (2.2.1.).

ευθέως την τιμωρία του δράστη ή των δραστών για το αδίκημα που τελέστηκε σε βάρος τους.

Ένα επιπρόσθετο ενδιαφέρον επιχείρημα προς την ίδια κατεύθυνση, όταν υπάρχουν άγνωστοι δράστες, είναι ότι ο παθών δηλώνει την επιθυμία του να βρεθούν και να δώσουν λόγο στον ίδιο οδηγώντας την Hobson στο συμπέρασμα ότι ο δράστης δεν θα τιμωρηθεί από το νόμο αλλά θα δώσει λόγο στον παθόντα του εγκλήματος.²⁹

Στα χωριά της Αιγύπτου τις μόνιμες θεσμοθετημένες αστυνομικές δυνάμεις επικουρούσαν όταν υπήρχε ανάγκη, προβαίνοντας στην σύλληψη εγκληματιών, κάτοικοι, λειτουργώντας ως ληστοπιάστες (*ληστοπιασταί*).³⁰ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτό του BGU I 325³¹, ο οποίος δεν χρονολογείται με βεβαιότητα και τοποθετείται κάπου στον 3^ο αιώνα μ.Χ.. Παρά την μη ακριβή χρονολόγηση, ας μας επιτραπεί να τον παραθέσουμε. Πρόκειται για μια εντολή από άγνωστο αξιωματούχο, σε ληστοπιάστες να ενωθούν-συνεργαστούν μαζί με τους αξιωματούχους του χωριού, Σοκνοπαίου Νήσος και να κυνηγήσουν τους κακούργους. Αν αμελήσουν, απειλούνται να παραπεμφθούν δεμένοι στον ηγεμόνα.

Με δεδομένη τη δράση των παραπάνω τους οποίους ορίζει ως ερευνητές κλοπιμαίων, ο Taubenschlag³² καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αυτή η ταυτόχρονη και συνδυαστική με την αυτενέργεια του παθόντα (ως απαραίτητη προϋπόθεση για κάποιους για την ενεργοποίηση των Αρχών)

²⁹ Hobson 1993, 206. Για τέτοια πρδδ. βλ. ενδεικτικά παρακάτω κεφάλαιο για κλοπές από οικίες (P. Tebt. 330 και BGU 2 651) και εξαφανίσεις (P. Tebt. 333).

³⁰ Nippel 1995, 104, ο οποίος παραπέμπει για το ίδιο θέμα μεταξύ άλλων στο Hirschfeld 1913, 614-615.

³¹ Το χφ. αντλήθηκε από το Van Hoof 1988.

³² Taubenschlag ²1955, 458 και υπ. 173.

δράση τους, υποδηλώνει ότι υφίστατο και καταδίωξη αυτεπάγγελτη (εξ επαγγέλματος).

Ο Bauschatz σε αντιδιαστολή με τα παραπάνω τονίζει ότι το πτολεμαϊκό σύστημα αστυνόμευσης που αποτελεί το δικό του αντικείμενο έρευνας, συνιστούσε ένα πλήρες μοντέλο αστυνόμευσης. Τα στοιχεία, όπως επισημαίνει, είναι πολλά και αυτό οφείλεται στον πάπυρο, ως υλικό γραφής, στον οποίο άλλωστε φιλοδοξούμε κι εμείς να βασίσουμε την παρούσα εργασία.

Ας μας επιτραπεί στο σημείο αυτό να κάνουμε ορισμένες παρατηρήσεις επί των προαναφερθέντων επιχειρημάτων χωρίς να σημαίνει εκ προοιμίου ότι δεν τα θεωρούμε ορθά, εύλογα και δεν συντασσόμαστε με αυτά. Κατά την άποψή μας η γραπτή αναγγελία στις αρχές ενός εγκλήματος εκ μέρους του παθόντα από αυτό, πολύ συνήθης στις μέρες μας, οπότε υπάρχει οργανωμένο νομικό σύστημα και Αστυνομία, δεν δείχνει απαραίτητα την πρόθεση του παθόντα, καθώς αυτή δεν θα διαφοροποιούνταν ιδιαίτερα ακόμη και αν γινόταν προφορική αναγγελία στον αξιωματούχο και προέβαινε ο τελευταίος στην καταγραφή. Όσον αφορά το επόμενο επιχείρημα της Hobson αναφορικά με τον P. Oxy. L. 3555 (1^{ος} – 2^{ος} αιώνας)³³, ίσως ο λόγος της μη υποβολής αναφοράς εξαρχής να ήταν αυτός που επικαλείται η καταγγέλλουσα, ότι θεωρούσε πως ο τραυματισμός θα ήταν παροδικός και γι' αυτό τον λόγο να το θεώρησε ανάξιο να αναφερθεί στις Αρχές. Όταν όμως είδε ότι είναι πιο σοβαρά τα πράγματα υπέβαλε την καταγγελία και δεν γνωρίζουμε ποιο είναι το τελικό της αίτημα, διότι λείπει το αντίστοιχο κείμενο. Στην τελική ακόμη και οικονομικό να ήταν το κίνητρό της, αυτό δεν αποκλείει να υπήρχε και κίνητρο ενεργοποίησης νομικής διαδικασίας. Το να απευθυνθεί κάποιος στην Αστυνομία για να

³³ Hobson 1993, 205.

προλάβει την κλιμάκωση μιας διαμάχης είναι πολύ σύνηθες και σήμερα. Περισσότερα για το θέμα αυτό αλλά και την τοποθέτησή μας σε συνάρτηση με όσα παρατέθηκαν παραπάνω όσον αφορά την σύγχρονη εποχή θα αναφερθούν παρακάτω.

Ένα ζήτημα πολύ σημαντικό που θέτει η Hobson είναι η περιορισμένη αναφορά στους νόμους που διαπιστώνεται στο υλικό το προερχόμενο από χωριά σε αντίθεση με το υλικό το οποίο προέρχεται από μια μητρόπολη, όπως η Οξύρυγχος, στοιχείο το οποίο αποδίδεται από την ίδια στην υψηλότερη κατάρτιση των γραφέων της μητρόπολης.³⁴ Θέλοντας να προεκτείνουμε το παραπάνω σκεπτικό αναρωτιόμαστε αν ο εκάστοτε καταγγέλλων ο οποίος υποβάλει μια αναφορά είχε συναίσθηση ότι με την καταγγελλόμενη συμπεριφορά παραβιάσθηκε κάποιο έννομο αγαθό του ή απλώς ηθικά και ενστικτωδώς βίωνε την εκάστοτε προσβολή σε ανθρώπινο και όχι σε νομικό επίπεδο. Την απάντηση δίνει η Hobson³⁵ η οποία επισημαίνει την ανυπαρξία στοιχείων ότι ο εκάστοτε καταγγέλλων αντιλαμβανόταν ότι έχει παραβιασθεί κάποιος νόμος ακόμα κι όταν περιέγραφε μια συγκεκριμένη συμπεριφορά ως παράνομη.³⁶

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, είναι σκόπιμο να διευκρινιστεί στο συγκεκριμένο σημείο ότι εμείς επικεντρωνόμαστε και αναφερόμαστε σε συγκεκριμένα αδικήματα με βάση τους δικούς μας, σύγχρονους ορισμούς και αντιλήψεις, για τον άδικο χαρακτήρα τους.

³⁴ Hobson 1993, 203.

³⁵ Hobson 1993, 204.

³⁶ Hobson 1993, 207.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Αδικήματα και συμβάντα

2.1.Εγκλήματα Σωματικών Βλαβών και Κατά της Τιμής

Χωρίς διάθεση αναχρονισμών, θα προσπαθήσουμε, όπως αναφέραμε, να πραγματευθούμε το θέμα με γνώμονα τι αποτελούσε αδίκημα τότε σε σχέση με σήμερα, επομένως αντικείμενο της εργασίας μας εκτός των άλλων θα είναι αδικήματα με την έννοια του όρου αλλά και το είδος των αδικημάτων ως έχουν στη σύγχρονη εποχή, όπως οι επιθέσεις με πρόκληση σωματικών βλαβών, ανεπιτυχείς ανθρωποκτονίες τις ονομάζει, κάπως υπερβολικά, ο Baldwin.³⁷ Επιπλέον, αναμφισβήτητο είναι ότι οι προσβολές της τιμής είχαν την δική τους βαρύτητα στην αρχαιότητα, ενδεχομένως και μεγαλύτερη απ' ό, τι στη σημερινή εποχή. Παρατηρούμε τους παθόντες τέτοιων αδικημάτων να δυσφορούν σημαντικά εξαιτίας της προσβολής που δέχθηκαν. Επίσης, ο Baldwin³⁸ παραθέτει ορισμένες ακόμη περιπτώσεις σωματικών βλαβών, χωρίς ωστόσο, να αναφέρεται στο αστυνομικό κομμάτι της καταγγελίας παρά μόνο στα ίδια τα περιστατικά. Εμείς θα τις παραθέσουμε εκ νέου εδώ διερευνώντας σε ποιον αξιωματούχο στάλθηκαν, για ποιον σκοπό και

³⁷ Baldwin 1963, 259.

³⁸ Baldwin 1963, 260.

ποιες οι τυχόν ενέργειες που ακολούθησαν. Ο P. Mich. V 229 χρονολογείται την 04/01/48 μ.Χ. και προέρχεται από την Ταλίθιδα, της Μεριδάς του Πολέμωνα, του Αρσινοΐτη Νομού. Απευθύνεται στον Στρατηγό του Αρσινοΐτη Νομού καταγγέλλοντας αρχικά αγροτική φθορά με ζώα από δύο συγκεκριμένα άτομα, πατέρα και γιο, οι οποίοι όταν διαμαρτυρήθηκε σε αυτούς ο παθών και καταγγέλλων, τον εξύβρισαν προσβάλλοντας την τιμή του και του προκάλεσαν σημαντικές σωματικές βλάβες με συνέπεια, όπως ισχυρίζεται, να καταλήξει κλινήρης με κίνδυνο ζωής. Ζητάει από τον Στρατηγό να γράψει στον Αρχέφοδο της Ταλίθιδας να στείλει τους κατηγορούμενους/εγκαλούμενους στον Στρατηγό για την επερχόμενη τιμωρία. Στο τέλος της καταγγελίας υπογράφει περιγράφοντας τον εαυτό του.

Την 12/05/31 με αναφορά του προς τον Εκατόνταρχο³⁹, ο αναφέρων, Έρμων, καταγγέλλει κλοπή ψαριού και σύνεργων ψαρέματος και ζητά να μεταφερθούν οι δράστες ενώπιον του Εκατόνταρχου, αν αυτός το κρίνει, για να του αποδώσουν την τιμή του ψαριού και να απέχουν στο μέλλον από το να τον ξαναενοχλήσουν.⁴⁰ Όπως προσθέτει ο Έρμων, όταν διαμαρτυρήθηκε στους δράστες, τον πλησίασαν με πρόθεση να τον σκοτώσουν. Λόγω της επίθεσης ζητάει προστασία.⁴¹

Στον Επιστάτη Φυλακιδών πριν την 06/07/04 π.Χ. φτάνει η καταγγελία του Πατερμουθίωνα σε βάρος ενός ατόμου (θα κατονομάζεται αλλά λείπει το κείμενο στο συγκεκριμένο σημείο), ο οποίος μαζί με άλλους του επιτέθηκαν προκαλώντας του σωματικές βλάβες. Ο Πατερμουθίων

³⁹ Ρωμαίος στρατιωτικός αξιωματούχος με ορισμένες αστυνομικές αρμοδιότητες.

⁴⁰ P. Oxy. 2234.

⁴¹ Ο Davies 1973, 207 σχολιάζει για το απόσπασμα ότι υπήρχαν πολίτες που ήταν πιο αγανακτισμένοι σχετικά με τις προσβολές που υπέστησαν και ότι ο ψαράς σαν φορολογούμενος ένιωθε ότι δεν απολάμβανε την δέουσα προστασία που άξιζε.

ζητάει, εάν φαίνεται σωστό στον Επιστάτη Φυλακικών (διακριτική ευχέρεια;), να γράψει στον Επιστάτη του χωριού, να του στείλει τον εγκαλούμενο (και όχι τους συνεργούς του) ώστε να λάβει Δικαιοσύνη αυτός ως παθών και ο αυτουργός να λάβει την αρμόζουσα και προβλεπόμενη τιμωρία. Ο Επιστάτης Φυλακικών ανταποκρίνεται και δίνει την εντολή να σταλεί η καταγγελία στον Επιστάτη⁴², προκειμένου ο τελευταίος πράξει τα δίκαια (δέοντα). Παρατηρούμε ότι υπάρχει προώθηση για ενέργεια στον αρμόδιο. Ο επιστάτης, όπως βλέπουμε εδώ, ως ανώτατος πολιτικός άρχων εκτός από την στενή επαφή που έχει με την τοπική Αστυνομία, λαμβάνει (ή για να ακριβολογούμε πρόκειται να λάβει κατ' εντολή του Επιστάτη Φυλακικών) και απευθείας παραγγελία για ενέργεια αστυνομικών καθηκόντων.

Είκοσι πέντε χρόνια αργότερα, στην από 23-28/08/39 μ.Χ. αναφορά⁴³ με προέλευση από την Ευημερία του Αρσινοΐτη Νομού, ο Δίκαιος, ο οποίος είναι βασιλικός γεωργός, απευθύνεται προς τον Επιστάτη Φυλακικών⁴⁴ σχετικά με μία λογομαχία της σύζυγου του με κάποια άλλη γυναίκα η οποία εξύβρισε την σύζυγό του και ζητά από τον Επιστάτη Φυλακικών να την οδηγήσει ενώπιόν του για να λάβει την αρμόζουσα τιμωρία. Μία παρατήρηση που έχουμε να κάνουμε η οποία θα μπορούσε να λάβει πολλές και διάφορες ερμηνευτικές προεκτάσεις οι οποίες δεν είναι εδώ ο σωστός χώρος να αναλυθούν, είναι ότι για ένα αδίκημα τιμής,

⁴² Αυτός που έχει οριστεί να επιστατεί, αρχηγός, διοικητής, βλ. LSJ. «Στην πτολεμαϊκή Αίγυπτο, *Επιστάται* ήταν οι ανώτεροι πολιτικοί αξιωματούχοι στις πόλεις και τα χωριά και αποτελούσαν την υψηλότερη βαθμίδα εκπροσώπων της κεντρικής κυβέρνησης σε αυτά. Είχαν πολλά αστυνομικά καθήκοντα ενώ είχαν την εποπτεία της Αστυνομίας, των Αρχιφυλακικών και των Φυλακικών και άμεση επικοινωνία με τους κυβερνήτες των επαρχιών (Στρατηγοί)». Βλ. Bauschatz 2013, 341 και Bauschatz 2007, υπ. 21 και 31.

⁴³ P. Lond. 3. 1218.

⁴⁴ Το όνομά του είναι Γάιος Ιούλιος Φόλος.

το οποίο συνιστά προσωποπαγές έννομο αγαθό, δεν αποστέλλει καταγγελία η ίδια η θιγόμενη (ενώ γενικά υφίστανται αναφορές-καταγγελίες που έχουν υποβληθεί από γυναίκες της εποχής) αλλά ο σύζυγός της.

2.2. Εγκλήματα κατά της Ιδιοκτησίας⁴⁵

Η ιδιοκτησία αποτελεί ένα από τα σημαντικά έννομα αγαθά τα οποία ένα σύγχρονο κράτος οφείλει να προστατεύει και να διασφαλίζει. Παραβιάσεις οι οποίες θίγουν το αγαθό αυτό υπήρχαν ανέκαθεν. Σε αυτές εκτός από τις κλοπές περιλαμβάνονται και οι φθορές ξένης ιδιοκτησίας για τις οποίες δεν θα αναφερθούμε σε ειδικό κεφάλαιο. Στις ενότητες που ακολουθούν θα εξετάσουμε ορισμένες περιπτώσεις που έχουν σχέση με αφαίρεση αντικειμένων (κλοπή) με ή χωρίς χρήση βίας, οι οποίες απ' ό, τι δείχνουν τα στοιχεία που εξετάσαμε και θα παραθέσουμε, ήταν υπαρκτό φαινόμενο που ταλαιπωρούσε τους πολίτες και απασχολούσε τις Αρχές.

2.2.1. Κλοπές από οικίες με ή χωρίς διάρρηξη

Το 197 μ.Χ. περίπου ο Πτολεμαίος στέλνει μια καταγγελία προς τον Στρατηγό των περιοχών (μερίδων) του Θεμίστου και του Πολέμωνα στον Αρσινοΐτη Νομό αναφέροντας ότι άγνωστοι δράστες εισήλθαν στο σπίτι του και αφαίρεσαν όλα του τα υπάρχοντα. Αυτό που ζητάει είναι η καταχώριση της καταγγελίας του, προφανώς σε αρχείο ανεξιχνίαστων

⁴⁵ Ο παρακάτω διαχωρισμός ανάλογα με τον Τρόπο Δράσης (Modus Operandi) καθώς και τα χφφ. αντλήθηκαν από το Baldwin 1963, 257 κ.ε..

υποθέσεων, ώστε, αν προκύψει η ταυτότητα των δραστών, αυτοί να δώσουν λόγο στον ίδιο (P. Tebt. 330).⁴⁶

Στις 18/11/176 μ.Χ. ο Σωτήριχος απευθύνεται προς κάποιον άγνωστο, σε όνομα και ιδιότητα, αξιωματούχο, καταγγέλλοντας διάρρηξη στην οικία του από άγνωστους δράστες, οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι την απουσία του, εισήλθαν και του αφαίρεσαν ό,τι είχε μέσα στο σπίτι. Όσον αφορά τη λίστα των κλοπιμαίων επιφυλάσσεται να την παράσχει σε εύλογο χρόνο. Αυτό που ζητάει είναι να πραγματοποιηθεί η οφειλόμενη (δέουσαν) έρευνα από τα κατάλληλα άτομα ώστε, όπως δηλώνει, να του εξασφαλιστεί η αρωγή του αξιωματούχου (P. Tebt. 332).

Αρκετά χρόνια νωρίτερα, την 04/02/48 μ.Χ. ο Πάποντος έπεσε θύμα κλοπής από αγνώστους. Αφού πραγματοποίησε, όπως ο ίδιος λέει, έρευνα με τη συνδρομή του τοπικού Επιστάτη της Ταλίθιδας, βρήκε ορισμένα από τα κλοπιμαία στο σπίτι του Πατυνίωνα και καθώς του ζήτησε τον λόγο, ο τελευταίος του επιτέθηκε και κατά τη διάρκεια του καυγά έπεσε από τον ώμο του Πάποντου ένα παιδί (;) το οποίο είχε πάνω στον ώμο του, με αποτέλεσμα το παιδί αυτό να βρίσκεται σε κίνδυνο ζωής.⁴⁷ Αυτό που ζητάει ο Πάποντος από τον Απολλώνιο, Στρατηγό του Αρσινοΐτη Νομού, στον οποίο απευθύνει την καταγγελία του, είναι να γράψει στους Επιστάτες της Ταλίθιδας να στείλουν ενώπιόν του τον

⁴⁶ Αντίστοιχα στον BGU 2 651, 09/05/192, έχουμε Αναφορά στον Εκατόνταρχο σχετικά με εμπρησμό από αγνώστους σε καλλιεργημένο αγροτεμάχιο. Λέει ότι υποβάλει τις αναφορές, (ο Davies 1973, 206 μτφ. ενικό: το γράμμα) ώστε να καταχωριστούν στις εγγραφές (ανεξιχνίαστες υποθέσεις), ώστε να του λογοδοτήσουν τα άτομα που κρίνονται ένοχα. Βλ. και P. Oslo 23.

⁴⁷ Ο Baldwin 1963, 257, αναρωτιέται τι είδους εγκληματίας θα έφτανε στο σημείο να χτυπήσει ένα παιδί, αλλά και αναφορικά με τον Πάποντο, ποιος θα έπαιρνε μαζί του ένα παιδί κατά την αναζήτηση των ιχνών ενός διαρρήκτη.

Πατυνίωνα για την επερχόμενη τιμωρία (έσομένην ἐπέξοδον) (P. Mich. 5 230).

Προσωπική αυτοψία και μεταφορά ενώπιον του άγνωστου σ' εμάς αξιωματούχου για ανάκριση αιτείται η παθούσα της καταγγελίας η οποία έχει εκδοθεί ως P. Oxy. 1272. Την 10/11/144 μ.Χ. καταγγέλλει ότι αφαιρέθηκαν από την οικία της διάφορα κοσμήματα και ένα χρυσό άγαλμα εκφράζοντας υπόνοιες σε βάρος των γειτόνων της λόγω εύκολης πρόσβασης από την οικία τους στην δική της.⁴⁸

Στον Αρχέφοδο και τους άλλους Δημόσιους⁴⁹ γνωστοποίησε αρχικά την κλοπή σε βάρος του, ο παθών του P. Oxy. 69. Με ημερομηνία 21/11/190 μ.Χ. απευθύνεται σε άγνωστο σ' εμάς αξιωματούχο, δηλώνοντας ότι η κλοπή σε βάρος του έλαβε χώρα με εκτόπιση των πλίνθων που προστάτευαν το άνοιγμα ενός παραθύρου και είχε ως συνέπεια την αφαίρεση ποσότητας κριθαριού την οποία απομάκρυναν από το ίδιο άνοιγμα σύμφωνα με τα ίχνη του σκοινιού που λέει πως εντόπισε ο παθών. Τέλος, ζητάει να μεταφερθούν στον άγνωστο αξιωματούχο ο Αρχέφοδος και οι άλλοι Δημόσιοι⁵⁰ και να διεξαχθεί η αναγκαία και προβλεπόμενη, όπως φαίνεται, έρευνα και ανάκριση, ώστε να καταφέρει το θύμα να αποκτήσει την Δικαιοσύνη που προσδοκά.

2.2.2. Κλοπές με άλλο Modus Operandi

⁴⁸ Ο Baldwin 1963, 257-258 αποδίδει την αιτία της κλοπής στην έλλειψη μέριμνας και προσοχής εκ μέρους της παθούσας.

⁴⁹ Βλ. παρακάτω ομώνυμο κεφάλαιο (3.2.4.).

⁵⁰ Στο σημείο αυτό ίσως διαφαίνεται κάποιο παράπονο για αναποτελεσματικότητα των συγκεκριμένων αξιωματούχων, στοιχείο που ανάγκασε τον παθόντα να απευθυνθεί σε ανώτερο, όπως μας οδήγησαν να συμπεράνουμε όσα αναφέρονται παρακάτω για συνέπειες-κυρώσεις σε βάρος αναποτελεσματικών ή απείθαρχων αξιωματούχων.

Αποζημίωση και αποκατάσταση ζητάει ο Καλλίστρατος στην αναφορά του προς τον Επιστάτη Φυλακιδών, Αλκιβιάδη.⁵¹ Χρονολογείται περίπου το Νοέμβριο με Δεκέμβριο του 5 μ.Χ. (27/11-26/12/05 μ.Χ.) και προέρχεται από τον Αρσινοΐτη Νομό. Ο καταγγελλόμενος τον οποίο προσέλαβε ο καταγγέλλων ως βοσκό, αφαίρεσε κάποια χρήματα (κλοπή) και έγινε αιτία για τον θάνατο ενός ζώου, ενώ επιπλέον υπεξάιρεσε εξοπλισμό σχετικό με τα ζώα. Ο Καλλίστρατος ζητάει ευθέως τη σύλληψη του βοσκού και την αποστολή του στους αρμόδιους (γενικά) ώστε να αναγκαστεί από την παρουσία τους να ξεπληρώσει το τίμημα του ζώου που πέθανε και τις δαπάνες των ημερών αδράνειας των υπόλοιπων ζώων εξαιτίας του, όπως και τον εξοπλισμό που υπεξαιρέθηκε. Δεν γίνεται αναφορά για τιμωρία.

Στον αντίποδα όσον αφορά το αίτημα του παθόντα και καταγγέλλοντα η επόμενη περίπτωση που θα εξετάσουμε. Ο Ορσενούφης, γιος του Αρπαήση, ο οποίος ήταν ηγούμενος του χωριού της Ευημερίας, καταγγέλλει στον Επιστάτη Φυλακιδών, Σεραπίωνα, σε μια αναφορά χρονολογούμενη περίπου την 28 με 29/08/28 μ.Χ. και προερχόμενη από την Ευημερία του Αρσινοΐτη Νομού⁵², ότι ο οικοδόμος Πετεσούχος, ο οποίος ανέλαβε την κατεδάφιση κάποιων παλιών τοίχων στην ιδιοκτησία του Ορσενούφη, εκμεταλλεύθηκε την απουσία του ιδιοκτήτη και αφαίρεσε κάποια χρυσαφικά και χρήματα. Όπως αναφέρει ο Ορσενούφης, ο Πετεσούχος ομολόγησε ότι βρήκε το κουτί στο οποίο βρίσκονταν όλα τα παραπάνω, άδειο. Ζητάει λοιπόν, αν φαίνεται καλό στον Επιστάτη Φυλακιδών, να μεταφερθεί ο εγκαλούμενος ενώπιόν του για την απορρέουσα τιμωρία. Δεν ζητάει αποκατάσταση, αποζημίωση. Στο τέλος υπογράφει περιγράφοντας και μια ουλή στο χέρι.

⁵¹ P. Nyu. 2. 3.

⁵² P. Ryl. 2. 125.

Παρατηρούμε εδώ σε σχέση με την αμέσως προηγούμενη αναφορά την χιαστί αντιδιαστολή των αιτημάτων των δύο παθόντων οι καταγγελίες των οποίων απέχουν μεταξύ τους λίγο περισσότερο από δύο δεκαετίες.

Στην συγκεκριμένη κατηγορία αδικημάτων θα μπορούσαν να ενταχθούν και οι ποικίλες περιπτώσεις ζωοκλοπών και αγροτικών κλοπών (κλοπές αγροτικών προϊόντων) οι οποίες αναλυτικά παρατίθενται σε παρακάτω κεφάλαιο.

2.2.3. Κλοπές από άτομα

Η περίπτωση που θα εξετάσουμε αμέσως μετά δεν αφορά κλοπή με τη σημερινή έννοια αλλά υφαίρεση, αδίκημα το οποίο με την σημερινή νομική έννοια του όρου κατηγοριοποιείται ως κλοπή ή υπεξαίρεση μεταξύ συγγενών, συζύγων, αγχιστέων κ.λπ.. Ο καταγγέλλων του P. Oxy. 282 καταφέρεται σε βάρος της συμβίας (συζύγου;) του για υφαίρεση αντικειμένων από την κοινή τους οικία αφού η ίδια δεν επιθυμούσε να συνεχίσει την συγκεκριμένη συμβίωση. Η καταγγελία απευθύνεται προς τον Στρατηγό και ο απογοητευμένος σύζυγος, Τρύφων⁵³, ζητάει να προσαχθεί η δράστιδα για να της συμβούν όσα προβλέπονταν και να του επιστρέψει τα πράγματα που του ανήκουν και του υφαίρεσε. Αξιοσημείωτο σε σχέση με όσα είπαμε στην αρχή, είναι ότι η λέξη που χρησιμοποιεί ο καταγγέλλων στο σημείο που ξεκινάει να απαριθμεί τα αφαιρεθέντα αντικείμενα είναι *ύφειρη(μένων)* και στην διορθωμένη της εκδοχή *ύφηρη(μένων)*. Επιπλέον, ως *ύφαίρεσις* στο LSJ ορίζεται η λαθραία αφαίρεση, υπεξαίρεση, κλεψιά και ως 2η σημασία του *ύφαιρέω*, αφαιρώ κρυφά, βουτάω, υποκλέπτω, υπεξαιρώ, σφετερίζομαι.

⁵³ Βλ. Baldwin 1963, 260 για τον συγκεκριμένο καταγγέλλοντα και τα λοιπά παθήματά του.

2.2.4. Ληστείες

Δύο αποστολείς έχει η επόμενη καταγγελία που θα εξετάσουμε και για τον λόγο αυτό ξεχωρίζει, όπως ξεχωριστή άλλωστε είναι και η εξέλιξη του περιστατικού που καταγγέλλεται. Περίπου το 170 μ.Χ. ο Πασίων και ο Ονήσιμος, ζωέμποροι, καταγγέλλουν ότι ανάμεσα στην Πολυδεύκια και την Θεαδέλφεια δέχθηκαν επίθεση από ληστές οι οποίοι έδεσαν αυτούς και τον Μαγδωλοφύλακα⁵⁴ προκαλώντας τους σημαντικές σωματικές βλάβες και αφαιρώντας τους ένα γουρούνι και τον χιτώνα του Πασίωνα (P. Fayum 108).

Ο Δίκτας την 29/12/38 καταγγέλλει στον Επιστάτη Φυλακιτών, Αθηνόδωρο⁵⁵, στρεφόμενος σε βάρος του Χαιρήμωνα, ο οποίος αφού προσέβαλε βάνουσα την τιμή των υπηρετών του καταγγέλλοντα, εν συνεχεία επιτέθηκε στον ζυθοποιό του και τον λήστεψε αφαιρώντας του ένα ζώο, διάφορα αντικείμενα και χρήματα. Ο Δίκτας ζητάει από τον Επιστάτη Φυλακιτών να γράψει στον Αρχέφοδο της Ταυρίνου να στείλει τον κατηγορούμενο. Ο Επιστάτης Φυλακιτών φαίνεται ότι ανταποκρίθηκε καθώς με δεύτερο χέρι υπάρχει η εντολή προς τον Αρχέφοδο να τον στείλει, ενώ στην verso πλευρά υπάρχουν τα στοιχεία αποστολής: «προς τον Αρχέφοδο της Ταυρίνου».⁵⁶

Δύο χρόνια αργότερα, την 17/10/40 μ.Χ., ο Ηράκλιος από την Ευημερία της Θεμίστου Μεριδάς, αναφέρει στον Γάιο Ιούλιο Φόλο, Επιστάτη Φυλακιτών, ότι μια γνωστή γυναίκα (!) την οποία κατονομάζει, εισήλθε στην οικία του, έπιασε την κόρη του, την χτύπησε, της έσκισε τον χιτώνα και αφαίρεσε εκατό δραχμές. Αυτό που ζητάει ο

⁵⁴ Φύλακας Παρατηρητηρίου. Για τον συγκεκριμένο ο Baldwin 1963, 259 σχολιάζει πως ήταν τίμιος αλλά αναποτελεσματικός.

⁵⁵ P. Ryl. 2. 145, Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός.

⁵⁶ Για περισσότερες πληροφορίες και σχόλια, βλ. παρακάτω κεφ. για Επιστάτη Φυλακιτών.

καταγγέλλων, ο οποίος υπογραμμίζουμε και στο σημείο αυτό ότι δεν είναι το ίδιο το παθών πρόσωπο, είναι να γράψει ο Επιστάτης Φυλακικών στον Αρχέφοδο και κάπου εκεί τελειώνει το κείμενο της αναφοράς. Ο Επιστάτης Φυλακικών ανταποκρίνεται και σημειώνει κάτω από το κείμενο, προς τον Αρχέφοδο, την εντολή να την στείλει (P. RyI. 2. 151).

Το 131 μ.Χ. ένας άλλος παθών, ο Άκουσ καταγγέλλει στον Στρατηγό μια θρασεία εισβολή στην κατοικία του από επτά, γνωστούς δράστες, τους οποίους κατονομάζει ο παραπάνω. Στην προσπάθειά του να ζητήσει τον λόγο από τους εισβολείς, τον ξυλοκόπησαν και του αφαίρεσαν διάφορα αντικείμενα ένα μέρος των οποίων απαριθμεί. Όπως αναφέρει, είχε απευθυνθεί ήδη στον Αρχέφοδο του χωριού και σε κάποιον Ηρακλή, ο ρόλος του οποίου είναι άγνωστος και ζητάει από τον Στρατηγό να προσαχθούν ενώπιόν του οι δράστες (P. Tebt. 331).

Εικαζόμενη ληστεία, αν και δεν περιγράφεται ευθαρσώς ως τέτοια από τον παθόντα, συνιστά η περίπτωση του P. RyI. 2 141. Την 27 ή 28/04/37 ή 28/05/37 έλαβε χώρα το συμβάν που καταγγέλλει ο Πετερμούθης στον Εκατόνταρχο. Αυτός λοιπόν, ο οποίος τυγχάνει γεωργός και φοροσυλλέκτης, ζήτησε το λόγο για κάποια οφειλόμενα λόγω φθορών εξαιτίας των κοπαδιών από δύο βοσκούς, οι οποίοι τον ξυλοφόρτωσαν αρνούμενοι να τον εξοφλήσουν και έχασε (;), όπως ο ίδιος το θέτει, κάποια χρήματα και τη ζώνη του. Ο Davies λέει ότι τον λήστεψαν.⁵⁷ Έτσι όπως τίθεται το ζήτημα της «απώλειας», μάλλον θα συμφωνήσουμε κι εμείς με την άποψη του Davies. Στην ευνοϊκότερη γι' αυτούς περίπτωση εξέλιξης του περιστατικού, τα τελικώς «απωλεσθέντα» αντικείμενα θα του έπεσαν επάνω στην αναταραχή και τότε θα επωφελήθηκαν οι ίδιοι περισυλλέγοντάς τα και ιδιοποιούμενοι αυτά παράνομα. Αυτό που ζητά ο Πετερμούθης είναι η αρωγή του

⁵⁷ Davies 1973, 201.

Εκατόνταρχου για να μη ζημιωθεί το δημόσιο συμφέρον από την απώλεια εσόδων. Το συγκεκριμένο παράδειγμα είναι χαρακτηριστικό για την σχετικά πρώιμη εμπλοκή του Εκατόνταρχου σε ζητήματα αστυνομικής φύσης. Η δράση του, όπως θα δούμε, στην συγκεκριμένη χρονική περίοδο και στην ίδια περιοχή, καθώς η παραπάνω αναφορά προέρχεται από την Ευημερία, συμπίπτει με αυτή του Επιστάτη Φυλακικών, ο οποίος λαμβάνει φαινομενικά την πλειοψηφία των αναφορών.

2.3. Εγκλήματα κατά της ζωής

Αναμφισβήτητα το αγαθό της ζωής είναι κεφαλαιώδες και χρήζει μέγιστου σεβασμού από τους πολίτες και προστασίας από το κράτος. Η αφαίρεση μιας ζωής είναι ένα τραγικό γεγονός που δεν συνηθίζεται όσο συχνό κι αν έχει γίνει το άκουσμά της στις μέρες μας. Οι Αρχές κινητοποιούνται άμεσα, έρευνες διεξάγονται και αποτελεί διαχρονικά μεγάλη υπερηφάνεια της Ελληνικής Αστυνομίας το απειροελάχιστο ποσοστό ανεξιχνίαστων ανθρωποκτονιών στην Ελλάδα.

Αυτή η κατηγορία εγκλημάτων είναι σπάνια στα διαθέσιμα χειρόγραφα. Όπως εύστοχα επισημαίνει η Hobson και έχουμε ήδη αναφέρει πιο πάνω, το θύμα αυτού του αδικήματος, όταν πρόκειται για τετελεσμένο αδίκημα, προφανώς είναι αδύνατο να συντάξει μια καταγγελία για την πράξη σε βάρος του. Από την άλλη πλευρά, θα υπήρχαν σίγουρα και απόπειρες ανθρωποκτονίας, όπως ονομάζει ορισμένες επιθέσεις ο Baldwin⁵⁸, στις οποίες ο παθών θα μπορούσε να καταγγείλει την πράξη σε βάρος του. Επιπλέον, είναι αδύνατο να θεωρήσουμε ότι θα είχαν λάβει χώρα τόσο σοβαρά συμβάντα και δεν θα

⁵⁸ Έχουμε ήδη παραπέμψει παραπάνω στην σ. 259.

βρισκόταν κανείς να το γνωστοποιήσει στις Αρχές. Έτσι, το 124 μ.Χ. ο Στοτοήτις σε ένα χειρόγραφο το οποίο φαίνεται να αποτελεί πρακτικά δίκη στην οποία παράγων είναι και ο Στρατηγός, ως κατέχων δικαστικές αρμοδιότητες, μηνύει τέσσερα άτομα για τον φόνο του αδελφού του.⁵⁹ Δεν θα συνεχίσουμε περαιτέρω την εξέταση του συγκεκριμένου χειρογράφου γιατί δεν περιλαμβάνει δεδομένα και στοιχεία αναφορικά με αστυνομικές ενέργειες, αλλά δικαστικές.

Στο χρονικό διάστημα από το 100 έως το 199 μ.Χ. τοποθετείται χρονικά η αναφορά της Ηραΐδας προς τον Δέκαρχο αναφορικά με τρεις ανθρωποκτονίες και κλοπή αντικειμένων που έλαβε χώρα στο σπίτι της ενώ η ίδια απουσίαζε (P. Hamb. 10). Εντύπωση προκαλεί το γεγονός, όπως επισημαίνει ο Davies⁶⁰, ότι η Ηραΐδα φαίνεται να ενδιαφέρεται περισσότερο για τα κλοπιμαία παρά για τα θύματα. Οι περιγραφές που δίνει, ωστόσο, παραθέτοντας μάλιστα και τις αξίες των κλοπιμαίων, συνηγορούν προς αυτό το συμπέρασμα δικαιώνοντας την εκτίμηση του Davies. Εντυπωσιακό είναι επίσης το γεγονός ότι για ένα τέτοιο έγκλημα με τριπλή ανθρωποκτονία είχε την οποιαδήποτε θέση η γραπτή αναφορά της ιδιοκτήτριας του σπιτιού και δεν κινητοποιήθηκαν «αυτεπάγγελτα» οι αρμόδιες Αρχές. Και στην περίπτωση αυτή, όμως, θα πρέπει πάντα να θυμόμαστε ότι δεν είναι δεδομένη η μη ενεργοποίηση των Αρχών σε περίπτωση που τους γνωστοποιηθεί με οποιονδήποτε άλλον τρόπο ένα συμβάν. Απλώς προβληματιζόμαστε γιατί σε ένα τόσο σοβαρό περιστατικό έπρεπε να υπάρξει γραπτή ενημέρωση στην οποία προέβη η Ηραΐδα και δεν αρκούσε η απλή προφορική ενημέρωση των Αρχών για να ξεκινήσουν οι έρευνες.

2.4. Εξαφανίσεις Προσώπων

⁵⁹ P. Amherst 66, από Baldwin 1963, 259.

⁶⁰ Davies 1973, 203.

Η εξαφάνιση ενός αγαπημένου προσώπου είναι ιδιαίτερα οδυνηρή για τους οικείους του και δεν θα είναι υπερβολή να πούμε ότι όσο επιμηκύνεται το χρονικό διάστημα εξαφάνισης, όσοι μένουν πίσω βιώνουν πένθος, καθώς στην συνείδησή τους έχουν αποδεχθεί την φυσική και τελεσίδικη (και όχι μόνο σωματική, προσωρινή) απώλεια του δικού τους ανθρώπου. Τα τελευταία χρόνια έχουν ενεργοποιηθεί διάφορες διαδικασίες εντοπισμού (Alerts), οι οποίες λόγω του γεγονότος ότι απευθύνονται σε μεγάλες μερίδες του πληθυσμού, συμβάλουν πολλές φορές αποτελεσματικά στον εντοπισμό των εξαφανισμένων.

Τι συνέβαινε όμως στην ρωμαϊκή εποχή; Πώς βιώνονταν και πώς δηλωνόταν μια εξαφάνιση;

Την 22/12/216 μ.Χ., η θορυβημένη Αυρηλία Τησαΐδα, απευθύνεται προς τον Εκατόνταρχο, Αυρήλιο Ιούλιο Μαρκελλίνο, δηλώνοντας την εξαφάνιση του πατέρα και του αδελφού της, οι οποίοι είχαν πάει για κυνήγι. Υποψιάζεται έγκλημα – ανθρωποκτονία και ζητάει σε περίπτωση που επιβεβαιωθούν οι υποψίες της, οι ένοχοι να λογοδοτήσουν στην ίδια. Τέλος, λέει ότι υπέβαλε αντίγραφο της αναφοράς στον Στρατηγό για να καταγραφεί στο αρχείο, προσφέροντας ένα ακόμη στοιχείο για την τήρηση αρχείου ανεξιχνίαστων εγκλημάτων (εδώ εικάζεται) από τον Στρατηγό. Παρατηρούμε λοιπόν ένα παράδειγμα της συνύπαρξης και συμπληρωματικής δράσης Εκατόνταρχου και Στρατηγού (P. Tebt. 2. 333, 216 μ.Χ.).

Πολύ διαφορετικοί είναι οι λόγοι «εξαφάνισης»⁶¹ της καταγγελίας η οποία εκδόθηκε ως P. Tebt. 334, και χρονολογείται στο 201 μ.Χ.. Η Ηράκλεια καταγγέλλει προς τον Εκατόνταρχο, ότι ο σύζυγός της

⁶¹ Ως τέτοια θέτει την περίπτωση ο Davies 1973, 207 και για τον λόγο αυτόν τοποθετούμε στο συγκεκριμένο σημείο την παραπάνω υπόθεση αν και πρόκειται ξεκάθαρα για εγκατάλειψη συζυγικής στέγης με υφαίρεση και κατασπατάληση χρημάτων.

«εξαφανίστηκε» παίρνοντας όλα τα λεφτά που άφησαν οι γονείς της στην διαθήκη τους και σπαταλώντας τα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. Η αστυνόμευση και οι φορείς της

3.1. Το υπόβαθρο αστυνόμευσης – Ο τομέας ευθύνης

Η Αίγυπτος είχε διαχρονικά προβλήματα βίας και ανομίας που άφησαν ακόμη και υπερβολικές, θρυλούμενες δοξασίες, όπως επιζητεί να αναδείξει ο Baldwin επικαλούμενος αποσπάσματα των Βιργιλίου, Τάκιτου, Γιουβενάλη και Σενέκα, ενώ επιπλέον επιδιώκει να επισημάνει ότι είναι έκδηλη η υπόνοια πως η Αίγυπτος ήταν μια χώρα με διάχυτη εγκληματικότητα και διαφθορά.⁶² Ο Bagnall στο ίδιο πλαίσιο αναφερόμενος γενικά στους εχθρούς της ρωμαϊκής Αιγύπτου, διαπιστώνει ότι οι εσωτερικοί εχθροί ήταν ακόμη πιο ζόρικοι.⁶³ Αυτοί οι άγνωστοι, οι οποίοι προκαλούσαν προβλήματα στην Αίγυπτο, όπως επισημαίνει ο Bagnall⁶⁴, ήταν φυγόδικοι ή φοροφυγάδες.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων καθιστούσε επιτακτική ανάγκη τη συγκρότηση αστυνομικής δύναμης.

⁶² Baldwin 1963, 256.

⁶³ Bagnall 1977, 67. Στο μεγαλύτερο μέρος του συγκεκριμένου άρθρου του ο Bagnall παρουσιάζει ορισμένα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με αξιώματα αστυνόμευσης κυρίως συνοριακής φύλαξης και φύσης, τα οποία έχουν αντληθεί στην συντριπτική τους πλειοψηφία από όστρακα και εξ αυτού του λόγου δεν θα υπεισέλθουμε σε αυτά.

⁶⁴ Bagnall 1977, 67.

3.2. Αστυνομικοί εν δράσει

3.2.1. Επιστάτης Φυλακιδών.⁶⁵

Ο Bagnall διατυπώνει τη βεβαιότητα ότι στην συγκεκριμένη περίοδο ο Επιστάτης Φυλακιδών δεν ήταν διοικητής των Φυλακιδών.⁶⁶ Πρόκειται για ένα αξίωμα αστυνομικού χαρακτήρα που φαίνεται ότι εξαφανίστηκε προς το μέσο του 1^{ου} αιώνα μ.Χ.. Οι περισσότερες αναφορές που θα εξετάσουμε παρακάτω ανήκουν στο αρχείο «Αναφορές από την Ευημερία» και πρόκειται για τριάντα τρία (33) κείμενα εκ των οποίων τα περισσότερα ανήκουν στην συλλογή της βιβλιοθήκης John Rylands απ' όπου πήραν και τα ονόματά τους (P. RyI. 124-152) και τέσσερα μόνο ανήκουν στην βιβλιοθήκη του Λονδίνου.⁶⁷

Κάποια μέρα πριν την 06/07/04 π.Χ. ο Πατερμουθίων υποβάλει καταγγελία σε βάρος ενός ατόμου του οποίου το όνομα δεν μας σώζεται, ο οποίος μαζί με άλλους του επιτέθηκαν προκαλώντας του σωματικές βλάβες. Αποδέκτης της καταγγελίας ο Επιστάτης Φυλακιδών. Ο Πατερμουθίων ζητάει από τον Επιστάτη Φυλακιδών να διατάξει τον Επιστάτη του χωριού, να του στείλει τον εγκαλούμενο (και όχι τους συνεργούς του) ώστε να δικαιωθεί ως παθών και ο αυτουργός να λάβει την αρμόζουσα και προβλεπόμενη τιμωρία. Ο Επιστάτης Φυλακιδών ανταποκρίνεται και δίνει την εντολή να σταλεί η καταγγελία στον

⁶⁵ Πρόκειται για έναν προϊστάμενο φυλακιδών σε επίπεδο Νομού, ο οποίος υπήρχε στην πτολεμαϊκή Αίγυπτο και βλέπουμε να επιβιώνει ως θεσμός και μετά την ρωμαϊκή κατάκτηση. Βλ. Bauschatz, 341.

⁶⁶ Bagnall 1977, 68. Ο Bagnall 1977, 83, υπ. 11, με βάση το αρχείο των αναφορών από την Ευημερία, του οποίου παραθέτουμε πάνω από τις μισές περιπτώσεις σε πίνακα παρακάτω και με το επιχείρημα ότι λάμβανε περισσότερες αναφορές και πολύ συχνά είχε ρωμαϊκό όνομα, κρίνει ότι στην αρχή του συγκεκριμένου αρχείου ο Επιστάτης ήταν πιο σημαντικός από τον Στρατηγό (...), αλλά η κατάσταση αντιστρέφεται από μόνη της αργότερα.... Ο τελευταίος Επιστάτης Φυλακιδών που μνημονεύεται το 42 μ.Χ. φέρει τους τίτλους και των δύο αξιωμάτων. Βλ. κείμενο σ. 43 και πίνακα παρακάτω.

⁶⁷ Feucht 2011.

Επιστάτη⁶⁸, προκειμένου ο τελευταίος πράξει τα δέοντα. Παρατηρούμε ότι υπάρχει προώθηση για ενέργεια στον αρμόδιο. Ο Επιστάτης, όπως αναφέραμε και παραπάνω, ως ανώτατος πολιτικός άρχων, εκτός από την στενή επαφή που έχει με την τοπική Αστυνομία, πρόκειται να λάβει κατ' εντολή του Επιστάτη Φυλακικών, απευθείας παραγγελία για ενέργεια αστυνομικών καθηκόντων.

Ο βασιλικός γεωργός, Δίκαιος, μεταξύ 23 και 28/08/39 μ.Χ. αναφέρει⁶⁹ στον Επιστάτη Φυλακικών⁷⁰ μία λογομαχία της συζύγου του με κάποια άλλη γυναίκα η οποία εξύβρισε την σύζυγό του και ζητά από τον Επιστάτη Φυλακικών να την οδηγήσει ενώπιόν του για να λάβει την αρμόζουσα τιμωρία. Αξιοσημείωτο, όπως έχουμε προαναφέρει, το γεγονός ότι για ένα αδίκημα τιμής, το οποίο συνιστά προσωποπαγές έννομο αγαθό, δεν αποστέλλει καταγγελία η ίδια η θιγόμενη (ενώ γενικά υφίστανται αναφορές-καταγγελίες που έχουν υποβληθεί από γυναίκες της εποχής) αλλά ο σύζυγός της.

Ο Καλλίστρατος καταγγέλλει τον βοσκό του για κλοπή χρημάτων, υπεξαίρεση εξοπλισμού ζώων και ως υπαίτιο για το θάνατο ενός ζώου. Απευθύνεται στον Επιστάτη Φυλακικών, Αλκιβιάδη⁷¹, ζητώντας αποζημίωση και αποκατάσταση μέσω σύλληψης του καταγγελλόμενου και προσαγωγής του στους αρμόδιους, ενώ πουθενά δεν γίνεται λόγος για τιμωρία. Η καταγγελία του χρονολογείται περίπου το Νοέμβριο με Δεκέμβριο του 5 μ.Χ. (27/11-26/12/05 μ.Χ.) και προέρχεται από τον Αρσινοΐτη Νομό.⁷²

⁶⁸ Βλ. παραπάνω κεφ. 2.1. και υπ. 42.

⁶⁹ P. Lond. 3. 1218.

⁷⁰ Το όνομά του είναι Γάιος Ιούλιος Φόλος.

⁷¹ P. Nyu. 2. 3.

⁷² Περισσότερες πληροφορίες παραπάνω κεφ. 2.2.2..

Επίθεση στην βασιλική γη στην Θεαδέλφεια καταγγέλλει ο Αρθώτος, δημόσιος γεωργός, απευθυνόμενος προς τον Επιστάτη Φυλακιδών, Κόιντο Πακίλιο Εύξεινο, ένα συμβάν που έλαβε χώρα την 13/04/13 μ.Χ. κατά την οποία βοσκοί κατέστρεψαν μισή άρουρα χόρτου.⁷³ Ο δημόσιος γεωργός ζητά, αν φαίνεται σωστό, να κληθούν οι εγκαλούμενοι για μελλοντικές διαδικασίες. Τα νόμιμα ή κατά νόμο που λέμε σήμερα, χωρίς να προσδιορίζονται. Ποιες ήταν όμως αυτές οι μελλοντικές διαδικασίες; Τις γνώριζε αυτός που υπέβαλε την αναφορά; Η Hobson⁷⁴ διατυπώνει την άποψη ότι δεν είναι ξεκάθαρο αν ο μέσος αιγύπτιος μπορούσε να έχει οποιαδήποτε αντίληψη για το νομικό πλαίσιο ενώ προωθούσε μια αναφορά.⁷⁵ Ούτε για τις διαδικασίες θα μπορούσε εύκολα να έχει, καθώς η εμπειρία δείχνει πως όλα αυτά τα ζητήματα, διαδικασίες και νομικό πλαίσιο, δεν τα γνωρίζει ο προσερχόμενος ή απευθυνόμενος πολίτης στις αστυνομικές Υπηρεσίες ούτε στην σημερινή εποχή κατά την οποία η πληροφορία και η ενημέρωση είναι πιο προσιτή και προσβάσιμη από ποτέ. Η άποψη της Hobson⁷⁶ σχετικά με τη μετάβαση του επίδοξου αποστολέα αναφοράς σε ειδικό γραφείο όπου του συνέτασσαν την αναφορά και την έστελναν στον κατάλληλο αξιωματούχο, μας βρίσκει σε γενικές γραμμές σύμφωνους, καθότι το επιχείρημά της έχει βάση εκτός των αναφερόμενων από την ίδια για περιορισμένη γνώση νομικής γλώσσας και ορολογίας και στο γεγονός ότι ορισμένες αναφορές έχουν πραγματικά εντυπωσιακές ομοιότητες στην δομή και στην ανάπτυξη του θέματός τους που ο μόνος τρόπος να εξηγηθούν είναι ο κοινός

⁷³ P. Princ. 2. 23.

⁷⁴ Hobson 1993, 199.

⁷⁵ Βλ. και Bauschatz 2007, 25 για πολεμική περίοδο, όπου διαφαίνεται ότι δεν υπήρχε συγκεκριμένη διαδικασία υποβολής αναφορών και ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος απευθυνόταν όπου νόμιζε ότι θα βρει την καλύτερη ανταπόκριση.

⁷⁶ Hobson 1993.

επαγγελματίας ή μη γραφέας.⁷⁷ Επίσης εντυπωσιακή είναι σε ορισμένες αναφορές η περιγραφή σωματικών ατελειών όπως ουλές σε συγκεκριμένα σημεία του σώματος ή άλλα εξωτερικά χαρακτηριστικά που δείχνουν είτε την εξ όψεως γνωριμία του αναφέροντα με τον αποδέκτη της αναφοράς είτε την επιθυμία εκ μέρους του αναφέροντα να συστηθεί με την συγκεκριμένη αφορμή για μελλοντική επίκληση της γνωριμίας είτε τον τρόπο του γραφέα να υποδείξει έμμεσα ποιος παρήγγειλε την αναφορά.

Στον Επιστάτη Φυλακικών, Σεραπίωνα απευθύνεται πλήθος αναφορών – καταγγελιών, όπως αυτή του Ορσενούφη, χρονολογούμενη περίπου την 28 με 29/08/28 μ.Χ. και προερχόμενη από την Ευημερία του Αρσινοΐτη Νομού.⁷⁸ Ο Ορσενούφης απευθυνόμενος στον παραπάνω Επιστάτη Φυλακικών καταγγέλλει ότι ο οικοδόμος Πετεσούχος εκμεταλλεύθηκε την απουσία του από την ιδιοκτησία του αφαιρώντας κάποια χρυσαφικά και χρήματα. Το αίτημά του προς τον Επιστάτη Φυλακικών είναι να μεταφερθεί ο εγκαλούμενος ενώπιόν του για την απορρέουσα τιμωρία. Δεν ζητάει αποκατάσταση ή αποζημίωση.⁷⁹

Στον ίδιο Επιστάτη Φυλακικών, απευθύνεται η αναφορά του Σένθεου από την Διονυσιάδα ο οποίος όμως κατοικεί αλλού.⁸⁰ Πρόκειται για

⁷⁷ Βλ. Hobson 1993, 200-201 για μια βασική δομή αναφοράς μαζί με επιπλέον παραπομπή για περισσότερες σχετικές πληροφορίες στο White 1972.

Σε αρκετές περιπτώσεις μάς σώζεται στο τέλος του κειμένου η αναφορά του γραφέα που δηλώνει ότι έγραψε για λογαριασμό του εκάστοτε καταγγέλλοντα είτε χωρίς να το αιτιολογεί είτε αιτιολογώντας το λόγω αγραμματοσύνης του ενδιαφερόμενου. Βλ. π.χ. P. Oxy. 1.69.

⁷⁸ P. RyI. 2. 125.

⁷⁹ Περισσότερες πληροφορίες παραπάνω κεφ. 2.2.2..

⁸⁰ Feucht 2011, για παρατήρηση σχετικά με την αστυνόμευση περισσότερων χωριών από τον ίδιο αξιωματούχο. Εμείς με αφορμή το συγκεκριμένο σχόλιο αναρωτιόμαστε μήπως υπήρχε εξειδίκευση ανά αδίκημα των Επιστατών Φυλακικών (μικρές πιθανότητες να συνέβαινε και ακόμη μικρότερες να γνώριζαν την διάκριση οι πολίτες) ή κάποιο άλλο προσωρινό κώλυμα του τοπικού Επιστάτη

αναφορά χρονολογούμενη 15-27/09/29 μ.Χ. και προερχόμενη από τη Ευημερία.⁸¹ Αφορά καταδρομική εισβολή από άγνωστα άτομα στο σπίτι του παθόντα, ενώ ο ίδιος κοιμόταν εντός, κατά την οποία αφαιρέθηκαν πράγματα, λίστα των οποίων αναφέρεται. Ο καταγγέλλων εκφράζει υποψίες για δύο άτομα και ζητάει από τον Επιστάτη Φυλακιδών να διατάξει τον Αρχέφοδο της Ευημερίας να εξετάσει το θέμα και να αποστείλει τα ένοχα άτομα στον Επιστάτη Φυλακιδών για την απορρέουσα τιμωρία. Στο τέλος υπογράφει περιγράφοντας και μια ουλή στο χέρι.

Άποψη μας, η οποία αφορά όλες τις παρόμοιες περιπτώσεις είναι ότι απλώς πρόκειται για ενημέρωση με παροχή στοιχείων προς τις Αρχές γιατί κάποιος πρέπει να κάνει την αναγγελία του αδικήματος και όχι για ανάληψη πρωτοβουλίας σε τέτοιο βαθμό που να θεωρείται καθοριστική (η ενημέρωση) για την πορεία της υπόθεσης. Βασική προϋπόθεση για να δράσουν οι Αρχές ανεξαρτήτως του νομικού πλαισίου και της υποχρέωσης για «αυτεπάγγελτη» ή μετά από «έγκληση» του παθόντα δράση, είναι να ενημερωθούν για μια άδικη συμπεριφορά.

Αθέτηση σύμβασης και κλοπή αναφέρονται στην αναφορά του Άτρη, προς τον Επιστάτη Φυλακιδών, Σεραπίωνα και πάλι.⁸² Πρόκειται για μια γυναίκα, κόρη συνεργάτη του καταγγέλλοντα στο ελαιοτριβείο του, η οποία παρακινούμενη από τον πατέρα της, εγκατέλειψε την εργασία της παραβιάζοντας τις συμβατικές της υποχρεώσεις. Επιπλέον, αναφέρεται ότι ο πατέρας της γυναίκας μαζί με την σύζυγό του, οφείλουν χρέος στον Άτρη το οποίο ξέχασαν. Τέλος, αναφέρει ότι η ίδια γυναίκα, η Σονήριδα,

Φυλακιδών που κατέστησε αναγκαία την καταφυγή σε άλλον όμορης περιοχής. Βλ. παρακάτω στο ίδιο κεφ. επιχείρημά μας για Αρχέφοδο Ταυρίνου.

⁸¹ P. Ryl. 2. 127.

⁸² P. Ryl. 2. 128, μετά τις 13/02/30 μ.Χ., Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός.

αφαίρεσε από το σπίτι του έναν μανδύα και χρήματα. Ζητάει τα κατηγορούμενα πρόσωπα να μεταφερθούν ενώπιον του Επιστάτη Φυλακικών για τη νόμιμη τιμωρία. Στο τέλος υπογράφει περιγράφοντας και μια ουλή στη μέση του μετώπου.

Η επόμενη αναφορά που θα εξετάσουμε απευθύνεται στον Επιστάτη Φυλακικών, Αθηνόδωρο και αφορά αγροτική κλοπή.⁸³ Αποστολέας είναι ο Πρώταρχος και αναφέρει την εισβολή από αγνώστους σε ελαιοκαλλιέργειά του και τη συλλογή καρπών, γεγονός που, όπως τονίζει ο Πρώταρχος, έχει συμβεί επανειλημμένα. Ζητάει, αν αυτό φαίνεται καλό, να διατάξει ο Επιστάτης Φυλακικών να γραφτεί ένα γράμμα ώστε να γίνει έρευνα πάνω στο θέμα με σκοπό την επακόλουθη τιμωρία. Παρατηρούμε εδώ ότι το ζήτημα τίθεται διαφορετικά και δεν προσδιορίζεται πού πρέπει να προωθηθεί η αναφορά.

Στον ίδιο Επιστάτη Φυλακικών, τον Αθηνόδωρο, απευθύνεται και η επόμενη καταγγελία στην οποία θα αναφερθούμε.⁸⁴ Αποστολέας είναι ο Θεωνός (στο trismegistos.org το όνομα αναφέρεται ως γυναικείο αλλά στο κείμενο υπάρχει *μτχ. αρσ.: ποιουμένου*), ο οποίος κατά τη διάρκεια επίσκεψης-επιθεώρησης σε κάποιο κομμάτι γης στην περιοχή της Ευημερίας, διαπίστωσε ότι τα πρόβατα κάποιων βοσκών οδηγήθηκαν ώστε να φάνε 26 δεμάτια χόρτου. Ζητάει να γράψει ο Επιστάτης Φυλακικών στον Αρχέφοδο του χωριού... Η ιδιαιτερότητα του συγκεκριμένου παπύρου είναι ότι υπάρχει αναγραφή με δεύτερο χέρι επισημείωσης έγκρισης του αιτήματος και εντολής προς τον Αρχέφοδο να στείλει τους υπαίτιους. Εντύπωση προκαλεί ότι στην παραπάνω επισημείωση δεν αναφέρεται σε ποιον Αρχέφοδο απευθύνεται η εντολή, ωστόσο στην πλευρά verso υπάρχει η σημείωση, προς τον Αρχέφοδο της

⁸³ P. Ryl. 2 130, μετά τις 02/10/31 μ.Χ., Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός.

⁸⁴ P. Ryl. 2 132, 10/07/32 μ.Χ., Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός.

Ευημερίας, η οποία ξεκαθαρίζει το τοπίο. Δείχνει ότι προωθήθηκε η αναφορά για περαιτέρω ενέργειες.

Ζωοκλοπή είναι το αδίκημα που καταγγέλλεται στην επόμενη αναφορά προς τον Επιστάτη Φυλακιδών, Γάιο Έρριο Πρίσκο, από την Ευημερία της Θεμίστου μερίδας.⁸⁵ Εκλάπη μια ετοιμόγεννη χοιρομητέρα από τον παθόντα ο οποίος παρακαλεί τον Επιστάτη Φυλακιδών να γράψει ώστε να γίνει έρευνα για το θέμα.

Κλοπή αντικειμένων και προσβολή τιμής αναφέρεται στον ίδιο με παραπάνω Επιστάτη Φυλακιδών, Γάιο Έρριο Πρίσκο.⁸⁶ Ενώ μιλούσε ο παθών Πάπος στον Αγχερίμφη και τη γυναίκα του σχετικά με την κλοπή κάποιων αντικειμένων από την οικία του, ο πρώτος προσέβαλε βάνουσα την τιμή του. Θερμοπαρακαλεί τον Επιστάτη Φυλακιδών να γράψει στον Αρχέφοδο του χωριού να τους φέρει ενώπιόν του για την επακόλουθη τιμωρία. Ουσιαστικά εδώ το αίτημα περιλαμβάνει απλώς την μεταγωγή χωρίς να προηγηθεί έρευνα, κάτι το οποίο γίνεται δεκτό. Δεύτερο χέρι γράφει την εντολή προς τον Αρχέφοδο, να τους στείλει, ενώ στην πλευρά verso διευκρινίζεται ότι η εντολή απευθύνεται προς τον Αρχέφοδο της Ευημερίας. Αυτό που προκαλεί εντύπωση είναι ότι το αίτημα περιλαμβάνει και τους δύο, ενώ η καταγγελία για προσβολή είναι μόνο σε βάρος του Αγχερίμφη. Εκτός αν το *λογοποιούμενον*, το οποίο σημαίνει ότι ζητούσε το λόγο, λαμβάνει την έννοια ότι τους θεωρούσε με βεβαιότητα δράστες της κλοπής σε βάρος του από κοινού.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά λόγω στοιχείων τοπικής αρμοδιότητας έχει η επόμενη καταγγελία που θα μελετήσουμε, η οποία απευθύνεται από τον Δίκτα προς τον Επιστάτη Φυλακιδών, Αθηνόδωρο.⁸⁷ Η καταγγελία

⁸⁵ P. Ryl. 2. 134, 02-25/04/34 μ.Χ., Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός.

⁸⁶ P. Ryl. 2. 136, 04/05/34 μ.Χ., Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός.

⁸⁷ P. Ryl. 2. 145, 29/12/38, Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός.

στρέφεται κατά του Χαιρήμωνα, ο οποίος αφού προσέβαλε βάνουσα την τιμή των υπηρετών του καταγγέλλοντα, εν συνεχεία επιτέθηκε στον ζυθοποιό του και τον λήστεψε αφαιρώντας του ένα ζώο, διάφορα αντικείμενα και χρήματα. Ο Δίκτας θερμοπαρακαλεί τον Επιστάτη Φυλακικών να γράψει στον Αρχέφοδο της Ταυρίνου να στείλει τον κατηγορούμενο. Ο Επιστάτης Φυλακικών φαίνεται ότι ανταποκρίθηκε καθώς με δεύτερο χέρι υπάρχει η εντολή προς τον Αρχέφοδο να τους στείλει, ενώ στην verso πλευρά υπάρχουν τα στοιχεία αποστολής: «προς τον Αρχέφοδο της Ταυρίνου». Η Ταυρίνος είναι ένα μικρό χωριό δίπλα στην Ευημερία και το γεγονός ότι διαθέτει Αρχέφοδο ένα χωριό που δεν απεικονίζεται ούτε σε χάρτες της περιοχής, δείχνει ότι η τοποθέτηση του συγκεκριμένου αξιωματούχου γινόταν με κριτήρια αδιάφορα της έκτασης και του πληθυσμού κι επιπλέον φανερώνει την υπαρκτή βούληση για Αστυνομία με παρουσία σε κάθε γωνιά και θέση κοντά στην κοινωνία και τα προβλήματά της. Έτσι, φαίνεται πιθανό ότι υπήρχαν Αρχέφοδοι σε κάθε χωριό, μοιρασμένοι με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτουν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα τους νομούς και τις περιοχές. Το στοιχείο αυτό καταρρίπτει το επιχείρημα ότι κάποιες φορές ο ίδιος Αρχέφοδος κάλυπτε περισσότερα χωριά λόγω έλλειψης π.χ. Διονυσιάδα.⁸⁸ Το τελευταίο ίσως εξηγείται και από το γεγονός ότι ο άνθρωπος από την Διονυσιάδα παραπάνω δεν γνώριζε πού να αποστείλει την αναφορά του. Φαίνεται λοιπόν ότι υπήρχε τοπική αρμοδιότητα η οποία τηρούνταν⁸⁹. Για την προσαγωγή και αποστολή έπρεπε να μεριμνήσει ο Αρχέφοδος της περιοχής όπου έμενε το κατηγορούμενο πρόσωπο. Επίσης, αξιομνημόνευτο είναι το γεγονός ότι την καταγγελία

⁸⁸ Feucht 2011.

⁸⁹ Για την πιο ανελαστική τοπική αρμοδιότητα σε επίπεδο νομού, βλ. Bauschatz 2007, 31.

δεν την κάνουν τα θιγόμενα πρόσωπα αλλά ο εργοδότης τους. Για λογαριασμό τους ή ερήμην τους άραγε;

Η επόμενη αναφορά⁹⁰ που θέλουμε να παρουσιάσουμε ξεχωρίζει διότι ο αξιωματούχος στον οποίο απευθύνεται, ο Τιβέριος Κλαύδιος Φιλόξενος, φέρει ταυτόχρονα το αξίωμα του Στρατηγού⁹¹ και του Επιστάτη Φυλακιδών. Από τα στοιχεία που εξετάσαμε δεν φαίνεται να υπάρχει άλλο τέτοιο παράδειγμα. Όποιος κι αν ήταν ο λόγος αυτής της διπλής απόδοσης αξιωμάτων στο ίδιο πρόσωπο, αυτό που μπορεί να ειπωθεί με βεβαιότητα είναι η σημασία και αξία που απολάμβανε το αξίωμα του Επιστάτη Φυλακιδών, όπως αυτές φτάνουν ως εμάς από την απόφαση να δοθεί το συγκεκριμένο αξίωμα στο ίδιο πρόσωπο που έφερε το αξίωμα του Στρατηγού, σε μια χρονική συγκυρία που αν δεν ήταν θεσμικά κατοχυρωμένο και χρήσιμο θα μπορούσε να καταργηθεί σε μια νύχτα. Ο καταγγέλλων, λοιπόν, σε αυτόν τον αξιωματούχο με τον διπλό ρόλο, αναφέρει αγροτική φθορά με ζώα από δράστες τους οποίους προσδιορίζει και ζητάει από αυτόν να γράψει οδηγίες στον Αρχέφοδο του χωριού. Ο αξιωματούχος ανταποκρίνεται γράφοντας προς τον Αρχέφοδο να τους στείλει, ενώ στην verso πλευρά υπάρχουν τα στοιχεία αποστολής: «Στον Αρχέφοδο της Ευημερίας».

Μετά την επισκόπηση των παραπάνω αναφορών οι οποίες επιλέχθηκαν με αυτόν τον σκοπό, εύκολα φωτίζεται το εύρος των ζητημάτων στα οποία επιλαμβάνονταν σε αστυνομικό επίπεδο οι Επιστάτες Φυλακιδών. Ο Horn⁹² επισημαίνει πως φωτίζουν τις συνθήκες ζωής αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τους τρόπους σύνταξης μιας

⁹⁰ P. Ryl. 2. 152, 04/04/42, Αρσινοΐτης Νομός.

⁹¹ Πρόκειται για «το σημαντικότερο πολιτικό αξίωμα σε καθέναν από τους Νομούς (επαρχίες) της πτολεμαϊκής Αιγύπτου. Κυβερνήτης». Βλ. Bauschatz 2013, 350.

⁹² Horn 1922, 491.

συγκεκριμένης αναφοράς και συνεισφέρουν παρέχοντας πληροφορίες νομικής φύσεως. Επιπλέον, ο παραπάνω παρατηρεί ότι το ενδιαφέρον εστιάζεται στη γλώσσα των συγκεκριμένων αναφορών, η οποία συνίσταται, σύμφωνα με τον ίδιο, σε πολύ κακά ελληνικά προερχόμενα από καθημερινούς ανθρώπους.

Για να αποφύγουμε την επανάληψη η οποία δεν προσφέρει κάτι ουσιαστικό στην εργασία μας κι επιπλέον εγκυμονεί τον κίνδυνο να κουράσει τον αναγνώστη, σε πίνακα παρακάτω θα παραθέσουμε επιγραμματικά τις περιπτώσεις που ομοιάζουν με όσες αναλυτικά εξετάσαμε παραπάνω και θα βοηθήσουν να αποκτήσουμε μια καλύτερη εικόνα του πατυρολογικού υλικού σχετικά με το θέμα μας.⁹³

Πάπυρος	Αξίωμα στο οποίο απευθύνεται	Αδίκημα-Συμβάν	Ημερο-χρονολογία	Προέλευση	Αίτημα	Ανταπόκριση
P. Mil. Congr. xiv. pg37	Επιστάτης Φυλακιδών (άγνωστο όνομα)	Σωματικές Βλάβες	Πριν την 06/07/04 π.Χ.	Αρσινοΐτης Νομός	Να γράψει ο Επιστάτης Φυλακιδών στον Επιστάτη του χωριού να του στείλει τον εγκαλούμενο, ώστε να αποκτήσει Δικαιοσύνη ο παθών και ο δράστης να τύχει της αρμόζουσας τιμωρίας.	Ο Επιστάτης Φυλακιδών δίνει εντολή να σταλεί η καταγγελία στον Επιστάτη ώστε ο τελευταίος να πράξει τα δίκαια (τα νόμιμα/προβλεπόμενα).
P. Nyu. 2.3	Επιστάτης Φυλακιδών (Αλκιβιάδης)	Κλοπή χρημάτων, κακομεταχείριση ζώων και πρόκληση θανάτου ενός εξ αυτών,	27/11 – 26/12/05 μ.Χ.	Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται σύλληψη και εν συνέχεια προσαγωγή του στους αρμόδιους ώστε να αναγκαστεί να	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.

⁹³ Ασφαλώς και δεν εξαντλούμε το σύνολο του υλικού και δεν θα μπορούσαμε να το κάνουμε, απλώς προσπαθήσαμε να παραθέσουμε κάποιες από τις πιο ενδεικτικές περιπτώσεις.

		υπεξαίρεση εξοπλισμού ζώων.			αποζημιώσει τον παθόντα για το ζώο που πέθανε εξαιτίας του, για τις δαπάνες αδράνειας των υπόλοιπων ζώων και τον υπεξαίρεθέντα εξοπλισμό.	
P. Princ. 2.23	Επιστάτης Φυλακιδών (Κόιντος Πακίλιος Εύξεινος)	Αγροτική Φθορά (πιθανόν με ζώα διότι αναφέρεται σε βοσκούς) σε βασιλική γη (δημόσιος γεωργός ο καταγγέλλων).	μετά τις 13/04/13 μ.Χ.	Θεαδέλφεια Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται να φέρει ο Επιστάτης Φυλακιδών ενώπιόν του τους εγκαλούμενους για την προβλεπόμενη τιμωρία (έπέξοδον).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Lond. 3 895	Επιστάτης Φυλακιδών (Σεραπίων)	Αθέτηση σύμβασης εργασίας και εξ αυτής της ενέργειας προσβολή υπόληψης.	28-30 μ.Χ.	Ενημερία Αρσινοΐτης Νομός	-	-
P. Lond. 3 891	Επιστάτης Φυλακιδών (Σεραπίων)	Αγροτική Φθορά με ζώα	28-30 μ.Χ.	Ενημερία Αρσινοΐτης Νομός	Να γράψει ο Επιστάτης Φυλακιδών στον Αρχέφοδο του χωριού.	Ο Επιστάτης Φυλακιδών δίνει εντολή στον Αρχέφοδο να στείλει τους εγκαλούμενους (κατονομάζονται).
P. Ryl. 2. 125	Επιστάτης Φυλακιδών (Σεραπίων)	Κλοπή	29/08/28- 28/08/29 μ.Χ.	Ενημερία Αρσινοΐτης Νομός	Προσαγωγή του εγκαλούμενου για την απορρέουσα τιμωρία (έπέξοδον).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 126	Στρατηγός;	Αγροτική Φθορά με ζώα	28-29 μ.Χ.	Ενημερία Αρσινοΐτης Νομός	Προσαγωγή του εγκαλούμενου για την απορρέουσα τιμωρία (έπέξοδον).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 127	Επιστάτης Φυλακιδών	Κλοπή από οικία με διάρρηξη	15-27/09/29 μ.Χ.	Ενημερία Αρσινοΐτης	Ζητείται να διαταχθεί ο Αρχέφοδος να	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το

	(Σεραπίων)			Νομός	ερευνήσει την υπόθεση και να προσαγάγει τους εγκαλούμενους (κατονομάζονται ύποπτοι).	χφ.
P. Ryl. 2. 128	Επιστάτης Φυλακικών (Σεραπίων)	Αθέτηση σύμβασης εργασίας, ηθική αυτουργία σε αυτή την πράξη, κλοπή.	μετά τις 13/02/30 μ.Χ.	Ευημερία Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται τα κατηγορούμενα πρόσωπα (κατονομάζονται) να μεταφερθούν ενώπιον του Επιστάτη Φυλακικών για την επακόλουθη τιμωρία (επέξοδον).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 130	Επιστάτης Φυλακικών (Αθηνόδωρος)	Αγροτική κλοπή (καρπών) κατ'εξακολούθηση.	μετά τις 02/10/31 μ.Χ.	Ευημερία Αρσινοΐτης Νομός	Να δοθεί διαταγή να γραφτεί ένα γράμμα ώστε να γίνει έρευνα με σκοπό την επακόλουθη τιμωρία (επέξοδον).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 132 ⁹⁴	Επιστάτης Φυλακικών (Αθηνόδωρος)	Αγροτική Φθορά με ζώα	10/07/32 μ.Χ.	Ευημερία Αρσινοΐτης Νομός	Να γράψει στον Αρχέφοδο του χωριού... (κατονομάζονται).	Δίνεται εντολή προς τον Αρχέφοδο της Ευημερίας να τους στείλει.
P. Ryl. 2. 134	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Έρριος Πρίσκος)	Ζωοκλοπή	02-25/04/34 μ.Χ.	Ευημερία Αρσινοΐτης Νομός	Να γράψει ώστε να γίνει έρευνα.	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 135	Στρατηγός	Αγροτική Κλοπή στανού	17/04/34 μ.Χ.	Ευημερία Αρσινοΐτης Νομός	Υποβολή καταγγελίας ώστε ο Αρχέφοδος του χωριού να κάνει έρευνα και οι δράστες (άγνωστοι) να	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.

⁹⁴ Ο P. Ryl. 133 (33 μ.Χ., Ευημερία), αφορά επίθεση σε ένα φράγμα με κίνδυνο να καταρρεύσει ολικά και να παραμείνουν ανεκμετάλλευτα τα εδάφη περίξ αυτού. Η αναφορά υποβάλλεται στον Εύανδρο, ιερέα του Τιβέριου Καίσαρα Αυγούστου και του ζητείται να επιληφθεί του συμβάντος.

					οδηγηθούν ενώπιον του Στρατηγού για την αρμόζουσα τιμωρία (έπέξοδον).	
P. Ryl. 2. 136	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Έρριος Πρίσκος)	Κλοπή, Εξύβριση	04/05/34 μ.Χ.	Ευημερία Αρσινοΐτης Νομός	Να γράψει στον Αρχέφοδο του χωριού να τους προσαγάγει ενώπιον του Επιστάτη Φυλακικών για την επακόλουθη τιμωρία (έπέξοδον).	Δίνεται εντολή προς τον Αρχέφοδο της Ευημερίας να τους στείλει.
P. Ryl. 2. 137	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Έρριος Πρίσκος)	Κλοπή σιτηρών από δημόσια κτήματα.	27/05- 24/06/34 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Διεξαγωγή Έρευνας (άγνωστοι) δράστες.	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 138	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Έρριος Πρίσκος)	Αγροτική Φθορά με ζώα και Κλοπή εργαλείων και χρημάτων.	16/07/34 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Προσαγωγή κατηγορουμένων (γνωστοί) ώστε να εξασφαλιστεί δικαιοσύνη.	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 139	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Άρρειος Πρίσκος)	Κλοπή σιτηρών	23/07/34 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Εντολή στον Αρχέφοδο να διεξάγει έρευνα ώστε οι ύποπτοι («φωτογραφίζονται») να προσαχθούν ενώπιον του Επιστάτη Φυλακικών για την επακόλουθη τιμωρία (έπέξοδον).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 140	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Έρριος Πρίσκος)	Ζωοκλοπή	15-26/11/36 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Να δοθεί διαταγή ώστε να γίνει έρευνα (άγνωστοι δράστες).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 142	Επιστάτης Φυλακικών (Αθηνόδωρος)	Κλοπή δεματιών σανού που ανήκε στο κράτος.	15-28/08/37 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Εντολή στον Αρχέφοδο να διεξάγει έρευνα.	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2.	Επιστάτης	Επίθεση, προσβολή	28/05 –	Ευημερία,	Εντολή να προσαχθεί	Άγνωστο, δεν

144	Φυλακικών (Αθηνόδωρος)	προσωπικότητας, απώλεια αντικειμένου και χρημάτων, συκοφαντική δυσφήμιση.	24/06/38 μ.Χ.	Αρσινοΐτης Νομός	συγκεκριμένο άτομο το οποίο κατονομάζεται για την δέουσα τιμωρία (έπέξοδον).	προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 145	Επιστάτης Φυλακικών (Αθηνόδωρος)	Προσβολή Προσωπικότητας, Ληστεία ζώου, αντικειμένων, χρημάτων.	29/12/38 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Εντολή σε Αρχέφοδο να στείλει τον εγκαλούμενο.	Η εντολή δίνεται προς τον Αρχέφοδο της Ταυρίνου.
P. Ryl. 2. 146	Επιστάτης Φυλακικών (Αθηνόδωρος)	Κλοπή από κατοικία με διάρρηξη.	10- 25/04/39 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται να δοθεί εντολή διεξαγωγής έρευνας με σκοπό την αρμόζουσα τιμωρία (έπέξοδον) (υποδεικνύονται ύποπτοι).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 147	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Ιούλιος Φόλος)	Αγροτική φθορά με ζώα.	27/05 – 24/06/39 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται να δοθεί εντολή προσαγωγής ενόπιον του Επιστάτη Φυλακικών των τριών εγκαλουμένων οι οποίοι κατονομάζονται, με σκοπό την αρμόζουσα τιμωρία (έπέξοδον).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Lond. 3 1218	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Ιούλιος Φόλος)	Εξόβριση. Αφορά την σύζυγο του καταγγέλλοντα.	23- 28/08/39 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται να δοθεί εντολή να μεταφερθεί η εγκαλούμενη (κατονομάζεται) ενόπιον του Επιστάτη Φυλακικών για να λάβει την δέουσα τιμωρία (έπέξοδον).	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το χφ.
P. Ryl. 2. 148	Επιστάτης Φυλακικών	Κλοπή αγροτικών προϊόντων από	14/05/40 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης	Ζητείται να δοθεί εντολή στον Αρχέφοδο	Άγνωστο, δεν προκύπτει από το

	(Γάιος Ιούλιος Φόλος)	αποθήκη.		Νομός	να διεξάγει έρευνα και να στείλει τους δράστες (άγνωστοι) στον Επιστάτη Φυλακικών.	χφ.
P. Ryl. 2. 150	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Ιούλιος Φόλος)	Εξόβριση, απώλεια χρημάτων ένεκα του επακόλουθου διαπληκτισμού.	19/10/40 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται να δοθεί εντολή στον Αρχέφοδο του χωριού...	Δόθηκε η εντολή προς τον Αρχέφοδο της Ευημερίας να στείλει το κατηγορούμενο άτομο (είχε κατονομαστεί).
P. Ryl. 2. 151	Επιστάτης Φυλακικών (Γάιος Ιούλιος Φόλος)	Ληστεία, Φθορά ⁹⁵	17/10/40 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται να δοθεί εντολή στον Αρχέφοδο [κατονομάζεται δράστιδα (!)].	Δόθηκε η εντολή προς τον Αρχέφοδο της Ευημερίας να την στείλει.
P. Ryl. 2. 152	Στρατηγός και Επιστάτης Φυλακικών (Τιβέριος Κλαύδιος)	Αγροτική Φθορά με ζώα.	04/04/42 μ.Χ.	Ευημερία, Αρσινοΐτης Νομός	Ζητείται να δοθούν οδηγίες (εντολή) στον Αρχέφοδο του χωριού.	Δόθηκε η εντολή προς τον Αρχέφοδο της Ευημερίας να τους στείλει (υποδεικνύονται

⁹⁵ Ο Bryen 2008, 196 υπ. 33 αναφέρεται στο σκίσιμο των ρούχων ως σκόπιμη προσπάθεια σεξουαλικού εξευτελισμού παραθέτοντας και την συγκεκριμένη αναφορά ως σχετική με αυτό το ζήτημα, όπως και σχετική βιβλιογραφία αναφορικά με το ξεγύμνωμα από τα ρούχα. Επιπλέον ο ίδιος στην σ. 197 αναφέρεται στον P. Oslo III 95 (προέλευση Οξύρυγχος, απευθύνεται προς τον Στρατηγό), ο οποίος χρονολογείται εντός πλαισίων που έχουμε θέσει για την παρούσα εργασία (96 μ.Χ.) και παραδίδει την αναφορά ενός γιατρού, *προσφώνηση*, σχετικά με κάποιες σωματικές βλάβες που εξέτασε. Σύμφωνα με τον Bryen, οι γιατροί εξέταζαν και γνωμάτευαν κατά παραγγελία στο πλαίσιο της αποδεικτικής διαδικασίας. Δεν αποκλείεται, λοιπόν, να έγινε το ίδιο και σε αυτή την περίπτωση (και σε παρόμοιες περιπτώσεις) παρόλο που δεν το ζητάει ο αναφέρων. Εξάλλου είναι ενδεικτικό αυτό που επισημαίνει ο Bryen ότι ενδιαφέρονταν για διαφορετικά πράγματα οι γιατροί και οι αναφέροντες (αποκατάσταση) και το ίδιο θα μπορούσε να συμπεραθεί και για Αστυνομικούς και αναφέροντες, στοιχείο που επιβεβαιώνει τις επιφυλάξεις μας αναφορικά με το αν οι διαδικασίες που ακολουθούσαν μετά την υποβολή μιας καταγγελίας είχαν συνάρτηση με αυτό που ζητούσε ο καταγγέλλων ή αν στρέφονταν προς την κατεύθυνση αυτού που ήταν σωστό να γίνει ως ενέργεια.

	Φιλόξενος)					από τον καταγγέλλοντα).
--	------------	--	--	--	--	----------------------------

Στο σημείο αυτό ας μας επιτραπεί μια παρέκβαση αναφορικά με το ζήτημα της τιμωρίας ως αίτημα του εκάστοτε καταγγέλλοντα η οποία απορρίπτεται από κάποιους μελετητές και η σχετική συζήτηση παρατίθεται πιο κάτω. Διαβάζουμε στον Taubenschlag⁹⁶ ότι κατά την πτολεμαϊκή περίοδο υπήρχε διπλός διαχωρισμός όσον αφορά τις αγροτικές φθορές με ζώα, σε αυτές που πραγματοποιήθηκαν από το κοπάδι («το ρωμαϊκό *actio de rauperie*») και σε αυτές που προκλήθηκαν από τον ιδιοκτήτη του κοπαδιού («το ρωμαϊκό *actio de pastu*»). Έτσι, όπως επισημαίνει ο Taubenschlag, υπήρχε διαφορετική αντιμετώπιση της κάθε περίπτωσης εκ μέρους του παθόντα, καταγγέλλοντας στην πρώτη περίπτωση την φθορά, ενώ αξιώνοντας στην δεύτερη τόσο αποζημίωση όσο και τιμωρία. Βλέπουμε λοιπόν έναν σαφή και εντυπωσιακό διαχωρισμό ακόμη και στο μυαλό του απλού πολίτη, παθόντα, καταγγέλλοντα της πτολεμαϊκής περιόδου, ανάμεσα στην φθορά από αμέλεια του ιδιοκτήτη (ή έστω του οδηγού-βοσκού) του κοπαδιού και στην φθορά με πρόθεση ή έστω ενσυνείδητη αμέλεια (σε σχέση με την ασυνείδητη στην πρώτη περίπτωση). Όσον αφορά την ρωμαϊκή εποχή, ο Taubenschlag επισημαίνει ότι οι κανόνες για τις φθορές παρέμειναν αμετάβλητοι με την διαφορά ότι στην δεύτερη περίπτωση, αυτή που ο ιδιοκτήτης του κοπαδιού βαρύνεται με την πρόκληση της φθοράς, τον εγκαλούσαν μόνο για τιμωρία. Στα παραδείγματα που παραθέτει ο ίδιος⁹⁷, θα θέλαμε να προσθέσουμε από τον παραπάνω πίνακα τον P. Princ. 2 23 και τον P. Ryl. 2 147. Επίσης, στους παπύρους με το ίδιο θέμα από τους οποίους παραλείπεται ή λείπει το αίτημα του παθόντα

⁹⁶ Taubenschlag 1955, 460.

⁹⁷ Taubenschlag 1955, 460, υπ. 193.

επιθυμούμε να προσθέσουμε σε όσους παραθέτει ο Taubenschlag, τον P. Lond. 3 891 και τον P. Ryl. 2 137.

Από τα χειρόγραφα που εξετάσαμε παραπάνω προκύπτει με μεγάλη σαφήνεια και πέραν αμφιβολίας ότι ο Επιστάτης Φυλακιδών δεν γράφει απλώς σε κάποιον ομοιόβαθμο ή αντίστοιχου βαθμού αξιωματούχο ζητώντας του να προβεί σε ενέργειες αρμοδιότητάς του, αλλά διατάσσει τον Αρχέφοδο να κάνει όσα του γράφει. Το στοιχείο αυτό, δηλαδή ότι δεν διατάσσει κάποιον Αρχιφυλακίτη ή Φυλακίτη να κάνει συγκεκριμένες ενέργειες αλλά τον Αρχέφοδο, δείχνει αφενός ότι υπήρχε συγκεκριμένη κατανομή αρμοδιοτήτων ανά αξιωματούχο και αφετέρου ότι υπήρχε ιεραρχική σχέση μεταξύ τους η οποία δείχνει ενιαία συγκρότηση και δράση της Αστυνομίας.⁹⁸ Όπως αναφέρει η Thompson⁹⁹, οι Έφοδοι ήταν πιο ολιγομελής και σημαντικότερη κατηγορία αξιωματούχων από τους Φυλακίτες, επιχείρημα που ενισχύεται από τις παροχές σε γη και χρήματα προς τις δύο παραπάνω κατηγορίες αξιωματούχων, οι οποίες ήταν εντυπωσιακά πολλαπλάσιες για τους Εφόδους σε σχέση με τους Φυλακίτες.¹⁰⁰ Από την άλλη πλευρά, ο Επιστάτης Φυλακιδών, προϊστάμενος των Φυλακιδών, διέταζε τον Αρχέφοδο, προϊστάμενο των Εφόδων. Οι Επιστάτες Φυλακιδών, φαίνεται, όπως δείχνει η Thompson, ότι είχαν τριπλάσιες απολαβές από τους Εφόδους, ενώ οι επίσης ονομαζόμενοι Φυλακίτες σε επίπεδο περιφέρειας μερίδας, αναλόγως την περιοχή κέρδιζαν από 6,5 μέχρι και 13,5 φορές περίπου παραπάνω από τους Φυλακίτες των χωριών, περίπου 3,75 έως 7,5 φορές λιγότερα από τους Επιστάτες Φυλακιδών και περίπου

⁹⁸ Βλ. παραπάνω και Bagnall 1977, 68, ο οποίος διατυπώνει τη βεβαιότητα ότι στην συγκεκριμένη περίοδο ο Επιστάτης Φυλακιδών δεν ήταν διοικητής των Φυλακιδών.

⁹⁹ Thompson 1997.

¹⁰⁰ Thompson 1997, 964.

από 0,4 έως 0,8 φορές λιγότερα από τους Εφόδους. Οι Φυλακίτες των χωριών κέρδιζαν πενήντα φορές λιγότερα από τους Επιστάτες Φυλακικών και περίπου 16,5 φορές λιγότερα από τους Εφόδους. Επιστάτες Φυλακικών (300)>Εφοδοί(100)>Φυλακίτες Μερίδων (40-80)>Φυλακίτες χωριών(6). Κρίνοντας από τον ιδιαίτερα ενεργό ρόλο τους στα αστυνομικά τεκταινόμενα ο οποίος αποδεικνύεται από τα έγγραφα που έχουμε στη διάθεσή μας και εξετάσαμε παραπάνω, είναι απίθανο να θεωρήσουμε ότι οι ρόλοι και οι απολαβές (ως αντικατοπτρισμός της σημασίας) των παραπάνω αξιωματούχων θα άλλαζαν σημαντικά κατά την ρωμαϊκή περίοδο.

Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί ότι στον πάπυρο P. RyI. 2 213, ο οποίος χρονολογείται το 176 με 199 μ.Χ., υπάρχει αναφορά σε έναν φόρο που ονομάζεται *ἐπιστατεία φυλακικῶν*, αλλά, όπως υπογραμμίζει ο Bagnall, είναι αβέβαιο ποιος ήταν ο σκοπός του.¹⁰¹

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να εξετάσουμε τα επιχειρήματα της Feucht¹⁰² όσον αφορά τις «αναφορές από την Ευημερία». Η παραπάνω διατυπώνει την άποψη ότι η επιλογή του παραλήπτη της αναφοράς δεν εξαρτιόταν από τον τύπο του εγκλήματος. Το στοιχείο αυτό, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, μπορεί να οφείλεται στην άγνοια του αποστολέα ή/και του γραφέα-συντάκτη της αναφοράς για την αρμοδιότητα έκαστου αξιωματούχου. Ακόμη και σήμερα στην εποχή της πληροφορίας, οι πολίτες, ακόμα και υψηλού μορφωτικού επιπέδου, δεν γνωρίζουν επακριβώς τις διαδικασίες και το πού πρέπει να απευθυνθούν. Από την άλλη, μπορεί να επιλέγεται ο ένας ή ο άλλος αξιωματούχος εν γνώσει ύπαρξης συναρμοδιότητας, απλώς και μόνο επειδή θεωρούνταν πιο αποτελεσματικός ή επειδή ήταν ανώτερος και μέσω αποστολής σε αυτόν

¹⁰¹ Bagnall 1977, 83, *οπ.* 10.

¹⁰² Feucht 2011.

της αναφοράς προσδοκούσε ο ενδιαφερόμενος καλύτερο χειρισμό της υπόθεσης.¹⁰³

Ένα δεύτερο ζήτημα που θέτει η ανωτέρω, δηλαδή η ύπαρξη ενός αστυνομικού για περισσότερα χωριά με το επιχείρημα ότι μια αναφορά από άτομο καταγόμενο από την Διονυσιάδα, το οποίο κατοικούσε σε κοντινή περιοχή, εστάλη στον Αρχέφοδο της Ευημερίας, έχει ήδη σχολιαστεί παραπάνω.¹⁰⁴

3.2.2. Αρχιφυλακίτης

Πέρα από μια καταγραφή εξόδων¹⁰⁵ και κάποιες αναφορές σε όστρακα με πενιχρές πληροφορίες, οι Αρχιφυλακίτες εμφανίζονται ελάχιστα σε παπύρους της ρωμαϊκής περιόδου με επιβεβαιωμένη ημερομηνία. Το μοναδικό παράδειγμα που μπορεί με ασφάλεια να παρατεθεί στα πλαίσια της παρούσας εργασίας είναι μια παραγγελία μεταγωγής για περαιτέρω ενέργειες¹⁰⁶: Με ημερομηνία 20/02/06 π.Χ. και προέλευση από τον Αρσινοΐτη Νομό, ο Αρτεμίδωρος, κάτοχος άγνωστου αξιώματος, διατάσσει τον Αρχιφυλακίτη των Περσεών να μετάγει τους συλληφθέντες εγκληματίες ενώπιόν του.

3.2.3. Φυλακίτης

¹⁰³ Βλ. Hobson 1993, 201-202, η οποία λέει ότι ενίοτε απευθύνονται σε δύο αξιωματούχους ταυτόχρονα σε μια απέλιδα προσπάθεια να θέσουν το ζήτημα σε περισσότερους αξιωματούχους που είχαν τη δυνατότητα να το επιλύσουν. Βλ. επίσης παραπάνω υπ. 75.

¹⁰⁴ Κεφ. 3.2.1..

¹⁰⁵ Sb 6 9207.

¹⁰⁶ P. Mil. congr. xiv. Pg5.

Οι Φυλακίτες της πτολεμαϊκής περιόδου πιθανότατα συνιστούσαν την φυσική συνέχεια της Αστυνομίας του Νέου Βασιλείου η οποία λεγόταν Medjay.¹⁰⁷ Οι Φυλακίτες δεν συνιστούσαν τμήμα του στρατού αλλά πιθανόν ήταν οργανωμένοι σαν αυτόν.¹⁰⁸ Όπως υπογραμμίζει ο Bagnall, οι Φυλακίτες ήταν επαγγελματίες, Αστυνομικοί καριέρας με μόνιμη θέση και απολαβές, οι οποίοι υπηρετούσαν εθελοντικά όπως οι στρατιώτες.¹⁰⁹

Οι Φυλακίτες ήταν η πιο κοινή και συνηθισμένη κατηγορία Αστυνομικών και σαν οντότητα δημιουργήθηκαν στην πτολεμαϊκή Αίγυπτο. Η εμπλοκή τους με ζητήματα αστυνομικής φύσης εκτεινόταν σε ένα ευρύ φάσμα και αρμοδιότητες σχετικές με την φύλαξη ζώων, εδαφών, αμπελώνων, οπωρώνων¹¹⁰, κτηρίων, αρδευτικών εγκαταστάσεων, πλοίων, όπου επιβιβάζονταν ως έπιπλοι, αλλά και με την έρευνα σχετικά με κλέφτες και τη σύλληψη ταραχοποιών.¹¹¹ Επιπλέον, σε ένα βαθμό ασχολούνταν με την συλλογή φόρων, ενώ οι ίδιοι απολάμβαναν προνομιάχα φορολογική μεταχείριση, η οποία, όπως επισημαίνει η Thompson, καταδεικνύει την σημαντική θέση που κατείχαν οι Αστυνομικοί.¹¹² Ωστόσο, όπως υπογραμμίζει η ίδια, πολλές

¹⁰⁷ Bagnall 1977, 67. Ο ίδιος συνεχίζοντας αναφέρει ότι στην Αίγυπτο υπήρχε παράδοση επαγγελματικής Αστυνομίας, ωστόσο, όπως τονίζει στη συνέχεια του ίδιου άρθρου του, αυτή η επαγγελματική Αστυνομία δεν ήταν ένα χαρακτηριστικό εντοπίσιμο και στην υπόλοιπη Αυτοκρατορία καταλήγοντας ότι οι Ρωμαίοι δεν ενδιαφέρονταν για την παροχή αστυνομικών δυνάμεων και ιδιαίτερα επί πληρωμή στις περιοχές που ήλεγχαν.

¹⁰⁸ Bagnall 1977, 67.

¹⁰⁹ Bagnall 1977, 67.

¹¹⁰ Επιλέγονταν ως Γενηματοφύλακες (φύλακες καλλιέργειών), ένα πιθανόν υποχρεωτικό καθήκον. Βλ. σχετικά Bauschatz 2007, 27-28.

¹¹¹ Thompson 1997, 965 και υπ. 20. Στο συγκεκριμένο άρθρο της η Thompson ερευνώντας τις φορολογικές εγγραφές σχετικά με το αλάτι, καταλήγει σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα για την θέση και τα χαρακτηριστικά της Αστυνομίας κυρίως κατά τον 3^ο αιώνα π.Χ..

¹¹² Thompson 1997, 965 και υπ. 21 και σσ. 962-3 και υπ. 4.

φορές οι Αστυνομικοί αυτοί εκτρέπονταν από την δεοντολογία που έπρεπε να τηρούν.¹¹³ Ενδεικτικό, όσον αφορά αυτό το τελευταίο, είναι το παρακάτω παράδειγμα της περιόδου που εμείς εξετάζουμε.

Μία καταγγελία η οποία απευθύνεται προς τον Βασιλικό Γραμματέα¹¹⁴, Ασκληπιάδη, χρονολογείται την 11/10/03 μ.Χ.¹¹⁵ και προέρχεται από την Θεαδέλφεια στον Αρσινοΐτη Νομό. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο καταγγέλλων (αν ισχύουν όσα καταγγέλλει) είναι ζήτημα αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς και αυθαιρεσίας αξιωματούχων. Συγκεκριμένα, ο Σωτήριχος, γραμματέας του κωμογραμματέα¹¹⁶ έστειλε τον Φυλακίτη¹¹⁷ και συνέλαβε τον καταγγέλλοντα παρόλο που, όπως δηλώνει ο ίδιος, δεν χρωστούσε τίποτα¹¹⁸ και δεν τον απελευθέρωσαν μέχρι να δώσει εγγύηση. Επιπλέον, ο παραπάνω γραμματέας έκλεψε την κάπα του θύματος και τον παρακώλυε να σπείρει τους δημόσιους αγρούς τους οποίους εκμεταλλευόταν με αποτέλεσμα να προκληθεί μεγάλη ζημιά σε αυτόν. Αυτό που τελειώνοντας ζητείται από τον παθόντα, είναι να κληθεί ο γραμματέας και να λάβει εντολές ώστε να αφήσει ήσυχο τον αναφέροντα επιστρέφοντάς του ό,τι του αφαίρεσε και το διακύβευμα, όπως το θέτει ο

¹¹³ Thompson 1997, 965 και υπ. 22.

¹¹⁴ «Η υψηλότερη βαθμίδα στην γραμματειακή ιεραρχία στην ελληνο-ρωμαϊκή Αίγυπτο...ήταν ένας από τους σημαντικότερους πολιτικούς αξιωματούχους σ' έναν Νομό (Επαρχία)». Βλ. Bauschatz 2013, 337.

¹¹⁵ P. Col. 8. 209.

¹¹⁶ «Σημαντικό αξίωμα στις πόλεις της ελληνο-ρωμαϊκής Αιγύπτου με ευρεία ποικιλία αστικών-πολιτικών καθηκόντων κι επιπλέον με κάποιες αστυνομικές εξουσίες». Βλ. Bauschatz 2013, 344.

¹¹⁷ Παρατηρούμε ότι το αξίωμα το οποίο συνιστά το κατεξοχήν αστυνομικό όργανο κατά την πτολεμαϊκή περίοδο, συνεχίζει να δραστηριοποιείται ενεργά [αν και στην προκειμένη περίπτωση (αν δεχτούμε ως αληθή τα καταγγελλόμενα) υιοθετώντας στρεβλή συμπεριφορά] και κατά τα πρώτα χρόνια της ρωμαϊκής κυριαρχίας.

¹¹⁸ Ανάλογες καταγγελίες υπήρχαν και στην πτολεμαϊκή περίοδο. Βλ. Bauschatz 2007, 22.

ίδιος, είναι να μη θιγούν τα δημόσια έσοδα, αφού ο ίδιος ήταν εντάξει όσον αφορά τις φορολογικές του υποχρεώσεις και θέλει να συνεχίσει να είναι, αν λυθεί το ζήτημα και του επιτραπεί να έχει έσοδα.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στον πάπυρο PSI 15. 1516, ο οποίος παραδίδει το κείμενο μιας διαθήκης. Χρονολογείται στον πρώτο αιώνα μ.Χ. (1-99 μ.Χ.) και προέρχεται από την Τεβτύνη του Αρσινοΐτη Νομού. Ο διαθέτης εικάζουμε ότι είναι Φυλακίτης καθώς στην διαθήκη του μεταξύ άλλων ακινήτων που περιγράφει ότι διαθέτει μετά θάνατον στα παιδιά του είναι και ένα τμήμα του φυλακίτικου κλήρου.¹¹⁹ Το στοιχείο αυτό είναι πολύ σημαντικό διότι καταδεικνύει ότι οι κλήροι που λάμβαναν οι Αστυνομικοί – Φυλακίτες κατά την ενεργό δράση τους ήταν μεταβιβάσιμοι και άρα η κατοχή τους δεν έπαυε μετά τον θάνατο του Φυλακίτη, αλλά τους διέθεταν όπως ήθελαν οι εν ζωή κάτοχοί τους και δεν επέστρεφαν στο κράτος ώστε να αναδιανεμηθούν σε νέους Φυλακίτες ή στους εν ζωή υφιστάμενους.

Οι Φυλακίτες της αιγυπτιακής υπαίθρου αντικαταστάθηκαν από τους *stationes* με διοικητές εκατόνταρχους ή κατώτερους (δέκαρχους;) και από τους Φύλακες.¹²⁰ Παραδείγματα ενδεικτικά αποτελούν οι Μαγδωλοφύλακες, οι Χωματοφύλακες, οι Θησαυροφύλακες, οι Ποταμοφύλακες κ.λπ..¹²¹

¹¹⁹ «Μερίδιο γης ανήκον σ' έναν Φυλακίτη». Βλ. Bauschatz 2013, 347. Τα συγκεκριμένα κομμάτια γης υπόκεινταν κανονικά σε φορολογία, όπως προκύπτει ενδεικτικά από την λίστα εγγραφών του P. Lond. 2. 175 A. Αυτά τα μερίδια γης ενίοτε διανέμονταν και σε εφόδους και χερσέφιππους, Fischer-Bovet C. and Sängler P. 2019, 170.

¹²⁰ Bagnall 1977, 68, όπου επίσης σχολιάζει τις αμοιβές τους και τα στοιχεία γύρω από το πότε οι κατηγορίες αυτές Αστυνομικών απέκτησαν πιο επίσημο χαρακτήρα.

¹²¹ Thompson 1997, 963 και υπ. 15. Όπως υπογραμμίζει η Thompson, όλοι αυτοί δεν απασχολούνταν επίσημα από το κράτος και δεν ήταν όλοι πλήρους απασχόλησης. Βλ. παραπάνω για την πολεμιακή περίοδο και Fischer-Bovet C. and Sängler P. 2019, 170.

Μια σειρά από –φύλακες παρατίθενται από τον Lewis και αντικατοπτρίζουν θέσεις και καθήκοντα τα οποία θεσμοθετήθηκαν προς το τέλος του 2^{ου} αιώνα μ.Χ.¹²² Όσον αφορά τα καθήκοντά τους, το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ο Hohlwein, το οποίο παραθέτει ο Bagnall, είναι ότι αρχικά διορίστηκαν ως απλοί φύλακες κι εν συνεχεία τους ανατέθηκαν επιμέρους εξειδικευμένα καθήκοντα.¹²³ Ως ομάδα αποκαλούνταν Δημόσιοι του εκάστοτε χωριού και είχαν στρατιωτικούς ως προϊστάμενους, ενώ κατείχαν καθήκοντα αστυνόμευσης στα χωριά, όπου εναλλάσσονταν με τους Αρχεφόδους¹²⁴ για τους οποίους θα αναφερθούμε παρακάτω.¹²⁵

3.2.4. Αρχέφοδος και Δημόσιος

Στα χωριά καθήκοντα αστυνόμευσης ασκούσαν από τους Αρχέφοδους οι οποίοι για να φέρουν σε πέρας την αποστολή τους συνεπικουρούνταν από μαχαιροφόρους και μια ευρεία γκάμα φυλάκων.¹²⁶ Οι συγκεκριμένοι

¹²² Bagnall 1977, 68 και υπ. 14 όπου παραπέμπει στο Lewis 1968.

¹²³ Bagnall 1977, 68 και υπ. 17 και Hohlwein 1905. Για την πολεμαϊκή περίοδο βλ. παραπάνω.

¹²⁴ Προϊστάμενοι των Εφόδων, αξιωματούχων οι οποίοι κατά την ελληνο-ρωμαϊκή περίοδο ασκούσαν ένα πλήθος από αστυνομικές λειτουργίες επί και πέριξ των οδών προστατεύοντας αγαθά και ειδικότερα τις ταχυδρομικές μεταφορές και ανθρώπους που χρησιμοποιούσαν αυτές τις οδούς και συνοδεύοντας τους φόρους των σιτηρών έχοντας μια πιθανή εμπλοκή στην τροφοδοσία των ζώων που χρησιμοποιούνταν για τις μεταφορές. Βλ. Bauschatz 2013, 336 και Thompson 1997, 965 και υπ. 23. Όπως και οι Φυλακίτες, διέπονταν από ιδιαίτερο, ευνοϊκό γι' αυτούς, φορολογικό καθεστώς. Βλ. Thompson 1997, 962-3 και υπ. 4.

¹²⁵ Bagnall 1977, 68 και υπ. 18, όπου παρατίθεται η θέση του Hohlwein 1905, ότι οι Φύλακες ειδικά συνιστούσαν τους Δημόσιους του χωριού, ενώ όσον αφορά τους στρατιωτικούς προϊσταμένους παρατίθεται η μονογραφία του MacMullen 1967, 52-3, ο οποίος αναφέρεται στους Δημόσιους ως δημόσιους δούλους οι οποίοι εκτελούσαν καθήκοντα φύλακα.

Βλ. επίσης Davies 1973, 199.

¹²⁶ Alston 1995, 92 επιπλέον όσων αναφέρονται πιο πάνω.

φύλακες, όπως είδαμε πιο πάνω, ονομάζονταν Δημόσιοι. Οι Δημόσιοι όπως επίσης αναφέρθηκε παραπάνω, εναλλάσσονταν στις αστυνομικές αρμοδιότητες των χωριών με τους Αρχέφοδους. Ως οντότητες υπήρχαν από τις αρχές της ρωμαϊκής κατάκτησης, ωστόσο, όπως επισημαίνει ο Bagnall¹²⁷, μόνο προς το τέλος του 2^{ου} αιώνα αρχίζουν να αποκτούν πιο βαρύνοντα ρόλο, ενώ τους απευθύνονται περισσότερες καταγγελίες προς το τέλος του 2^{ου} αιώνα και στον 3^ο αιώνα απ' ό, τι νωρίτερα. Παρακάτω θα παραθέσουμε ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα αναφορών στις οποίες εμπλέκεται κάποιος Δημόσιος.¹²⁸

Με αβέβαιη ακριβή ημερομηνία, μεταξύ 27/03 και 25/04 του 195 μ.Χ., ο Ωρίων απευθύνει την καταγγελία του προς τον Εκατόνταρχο (SB 6952).¹²⁹ Αναφέρει, λοιπόν, ότι κάποιος έκλεψε δύο γάντια ή μικρά γουρούνια από την αυλή του. Έκανε αναζητήσεις μαζί με τον Δημόσιο, δηλαδή τον αστυνομικό του χωριού και κατέληξαν σε κάποιον¹³⁰, ο οποίος τους αρνήθηκε να μπου, προφανώς για να ερευνήσουν. Ο Ωρίων ζητά να οδηγηθεί αυτός ο άνδρας ενώπιον του Εκατόνταρχου για να αποζημιωθεί και να ικανοποιηθεί γενικώς. Ο Davies¹³¹ λέει με αφορμή το παραπάνω, ότι οι καταγγέλλοντες ενίοτε ένιωθαν ότι ο ρωμαίος αξιωματούχος ήταν πιο αποτελεσματικός από τον τοπικό Αστυνομικό του χωριού.

Στην από 21/12/215 μ.Χ. καταγγελία του προς τον Εκατόνταρχο Αυρήλιο Σεπτήμιο Ιουλιανό, ο Βαλέριος Απολινάριος καταγγέλλει ότι

¹²⁷ Bagnall 1977, 68.

¹²⁸ Ο Bagnall 1977, 83 υπ. 19, παραπέμπει στον MacMullen 1967 σχετικά με μια λίστα αναφορών και καταγγελιών προς στρατιωτικούς αξιωματούχους.

¹²⁹ Πληροφορίες και από Davies 1973, 204.

¹³⁰ Μεν..., ό, τι σώζεται από το όνομά του.

¹³¹ Davies 1973, 203.

άγνωστοι αποπειράθηκαν να ανοίξουν μια μηχανή αλλά δεν τα κατάφεραν λόγω αδυναμίας (BGU 275). Όπως αναφέρει, επίσης, το συγκεκριμένο συμβάν το γνωστοποίησε στους Δημόσιους.¹³²

Το επόμενο περιστατικό αφορά δήλωση εξαφάνισης την οποία δεν εντάξαμε στο οικείο κεφάλαιο παραπάνω καθώς θέλαμε να αναδείξουμε στο σημείο αυτό την αλληλεπίδραση μεταξύ αξιωματούχων διαφορετικών επιπέδων και καταγωγής. Η δήλωση γίνεται κάπου το 207 μ.Χ. και απευθύνεται προς τον Εκατόνταρχο και τον Δέκαρχο (P. Gen. 2.1.17). Η σύζυγος του εξαφανισμένου δηλώνει ότι ο σύζυγός της, φοροαξιωματούχος, εξαφανίστηκε και δεν τον έβρισκαν παρόλο που έγιναν αναζητήσεις από την ίδια σε συνεργασία με τους Αστυνομικούς του χωριού.¹³³

Ένα επιπλέον παράδειγμα το οποίο παρατίθεται για να δειχθεί ότι τουλάχιστον μέχρι τις αρχές του 3^{ου} αιώνα, Στρατηγός, Εκατόνταρχος και Αρχέφοδος, συνυπήρχαν και μοιράζονταν αρμοδιότητες και πεδίο συμμετοχής στην αστυνόμευση είναι αυτό που ακολουθεί. Η αναφορά - καταγγελία υποβάλλεται ταυτόχρονα σε δύο αξιωματούχους. Σε έναν πολιτικό, τον Στρατηγό¹³⁴ και σε έναν στρατιωτικό, τον Εκατόνταρχο. Σε τι αποσκοπεί αυτή η διπλή αποστολή η οποία συνιστά σπάνια περίπτωση, όπως επισημαίνει ο Aubert,¹³⁵ Ο Blummel αναρωτιέται γενικώς για το

¹³² Πρβ. Davies 1973, 204, ο οποίος επιλέγει να μεταφράσει στον ενικό ενώ το κείμενο έχει τον τύπο *δημοσίους*.

¹³³ Πρβ. Davies 1973, 206, ο οποίος και πάλι επιλέγει να αποδώσει στον ενικό ενώ το κείμενο έχει τον τύπο *δημοσίους*.

¹³⁴ Εκτός όσων αναφέρθηκαν πιο πάνω για το συγκεκριμένο αξίωμα, αξίζει επιπλέον να αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι «ο όρος χρησιμοποιούταν για τον κυβερνήτη μιας περιφέρειας στην πτολεμαϊκή Αίγυπτο και αλλού στα ελληνιστικά βασίλεια και έγινε η αντίστοιχη ελληνική λέξη για τον Ρωμαίο Πραιτώρ». Βλ. The Oxford Classical Dictionary, 2003.

¹³⁵ Aubert 1995, 4.

θέμα, εφόσον τα χαρακτηριστικά των αναφορών ως προς τις αιτίες υποβολής τους, τα πρόσωπα που τις υποβάλουν κ.λπ. είναι όμοια, ποιος ο λόγος υποβολής μιας τέτοιας αναφοράς σε έναν στρατιωτικό. Ο Alston, στον οποίο παραπέμπει, δίνει την απάντηση αναφερόμενος κυρίως στις υποθέσεις τις οποίες αναλάμβαναν (και σε αυτές για τις οποίες δεν ενδιαφέρονταν) οι Εκατόνταρχοι, οι οποίες καταλάμβαναν ευρύ φάσμα αστυνομικού ενδιαφέροντος.¹³⁶ Μια πιθανή εξήγηση είναι η προσπάθεια διασφάλισης επίλυσης τους ζητήματος εκ μέρους του αναφέροντα.¹³⁷ Αυτό, όμως, αν ισχύει, δείχνει ταυτόχρονα και μία έλλειψη εμπιστοσύνης σε συγκεκριμένους αξιωματούχους ή και στους θεσμούς γενικότερα. Πρόκειται, λοιπόν, για τον BGU 322 (07/04/216) προς τον εκατόνταρχο και τον BGU 321 (07/04/216) προς τον Στρατηγό. Πρόκειται, όπως είπαμε, για το ίδιο περιστατικό, που αφορά κλοπή σιταριού από κατοικία της «νύφης» του παθόντα, την οποία οι κλέφτες πραγματοποίησαν εισερχόμενοι ανοίγοντας τρύπα στην οροφή του κάτω δωματίου. Παθών είναι ένας ιερέας, ο οποίος αναφέρει ότι μετά την διαπίστωση της κλοπής από τους συγγενείς του, ανακρίθηκαν οι γείτονες ώστε να διευκρινίσουν πώς συνέβη το περιστατικό χωρίς να αντιληφθούν κάτι. Αυτοί έδωσαν υπόσχεση να κάνουν δήλωση για την κλοπή μέσω του Αρχεφόδου (και άλλων) πράγμα το οποίο τελικά δεν έπραξαν. Έτσι, ο ιερέας διαφοροποιεί τις δύο αναφορές ως προς το αίτημά του στο τέλος τους. Από τον Στρατηγό (321) ζητείται να πραγματοποιηθεί εγγραφή¹³⁸ ώστε οι

¹³⁶ Blummel 2008, 186 και Alston 1995, 91-92.

¹³⁷ Η Hobson 1993, 214 περιγράφει μια αλληλουχία ενεργειών στις οποίες έπρεπε να προβεί ο εκάστοτε αναφέρων ωστόσο και πάλι δεν μπορούσε να εξασφαλίσει την επιτυχή έκβαση της υπόθεσης, επομένως την οδηγεί να υποθέσει ότι ο καταγγέλλων επιλέγει να αναφέρει το ζήτημά του ταυτόχρονα σε δύο διαφορετικούς αξιωματούχους, αποσκοπώντας στην επιθυμητή για τον ίδιο διευθέτηση της υπόθεσης.

¹³⁸ Βλ. όσα έχουμε αναφέρει παραπάνω και όσα έπονται παρακάτω γι' αυτόν τον ρόλο του Στρατηγού, ο οποίος προφανώς συνίσταται στην τήρηση αρχείου ανεξιχνίαστων υποθέσεων.

κατηγορούμενοι να θεωρηθούν υπεύθυνοι ενώπιον του κατηγορού («μια γραφειοκρατική λύση»)¹³⁹, ενώ από τον Εκατόνταρχο (322) ζητείται να μεταφερθούν (συλληφθούν¹⁴⁰ / ανακριθούν¹⁴¹) ώστε να μπορέσει ο παθών να πάρει πίσω τα κλεμμένα («μια πρακτική λύση»)¹⁴².

Πιθανολογούμενη υπέρβαση εξουσίας έχουμε κατά τον Davies¹⁴³ στον BGU 908. Προσεγγιστικά την 29/08/101 ή την 28/08/102, η εν λόγω καταγγελία απευθύνεται και πάλι προς τον Εκατόνταρχο¹⁴⁴: Εννέα άτομα που τους είχε ανατεθεί η φροντίδα του καλαμποκιού στις αρχές του δεύτερου αιώνα για το χωριό Βακχιάς, είχαν πάει στην πρωτεύουσα, την Αλεξάνδρεια, για να παραπονεθούν στον κυβερνήτη, Μινίκιο Ιταλό και να του ζητήσουν να διευθετήσει την υπόθεση. Ωστόσο, ο αξιωματούχος του δημόσιου καλαμποκιού δεν το αποδέχθηκε. Μαζί με τον Αστυνομικό (Αρχέφοδο) του χωριού είχε συντρίψει τις πόρτες των σπιτιών μερικών από τους καταγγέλλοντες και είχε τοποθετήσει σφραγίδες στις αποθήκες άλλων σε μια προσπάθεια να τους αναγκάσει να συμμορφωθούν. Ζήτησαν περιοριστικό ένταλμα από τον Εκατόνταρχο, Μέσιο Αύδακα, διατάσσοντας τον αξιωματούχο να τους αφήσει ήσυχους.

Τέλος, παρά τις αβέβαιες χρονολογήσεις (πιο επίφοβη η δεύτερη) ας μας επιτραπεί να εντάξουμε σε αυτό το σημείο της εργασίας μας άλλα δύο χειρόγραφα. Δεν πρόκειται εδώ για καταγγελίες ούτε για επισημειώσεις στο σώμα καταγγελιών κάποιου αξιωματούχου που ενεργοποιήθηκε για να τις διευθετήσει. Η πρώτη, P. Giss. Univ. 1.15,

¹³⁹ Hobson 1993, 212.

¹⁴⁰ Davies 1973, 202.

¹⁴¹ Hobson 1993, 212.

¹⁴² Hobson 1993, 212. Με πληροφορίες συνολικά από Davies 1973 και Aubert 1995.

¹⁴³ Davies 1973, 204.

¹⁴⁴ Περίληψη από Davies 1973, 204.

χρονολογείται προσεγγιστικά μεταξύ 200 και 299 μ.Χ. και απευθύνεται από τον Εκατόνταρχο προς τους Κωμάρχες του χωριού Σύρα, με την εντολή να στείλουν κάποιον συνοδεία του Αρχεφόδου. Η δεύτερη και πιο επίφοβη να βρίσκεται εκτός χρονικών ορίων της εργασίας μας, έχει εκδοθεί ως P. Wisc. 1. 24. Χρονολογείται μεταξύ 200 και 399 μ.Χ. και περιλαμβάνει εντολή για σύλληψη και παράδοση σε στρατιώτη, από τον επίτροπο, procurator, προς τους Αρχέφοδους και τους Δημόσιους με ποινή-ρήτρα αν δεν την εκτελέσουν να πάνε οι ίδιοι, προφανώς για να υποστούν κυρώσεις.¹⁴⁵

3.3. Αυθαιρεσίες Αστυνομικών

Ένα εντυπωσιακό περιστατικό περιγράφεται στον πάπυρο P. Mich. 6. 421, ο οποίος χρονολογείται μεταξύ 41 και 68 μ.Χ. και προέρχεται από την Καρανίδα, της Μερίδας του Ηρακλείδη, του Αρσινοΐτη Νομού. Δυστυχώς, λείπει η αρχή του παπύρου κι έτσι δεν γνωρίζουμε σε ποιον αξιωματούχο απευθύνεται. Ο αναφέρων περιγράφει αρχικά την ζωοκλοπή που υπέστη για την οποία υπέβαλε, όπως λέει, καταγγελία στον Αρχέφοδο της Καρανίδας. Από κοινού ξεκίνησαν προκειμένου εντοπίσουν τους δράστες και τα ίχνη τούς οδήγησαν στην Βακχιάδα. Ενώ ήταν έτοιμοι να πιάσουν τους δράστες, ο Αρχέφοδος της Βακχιάδας και οι φύλακες της πύλης τους εμπόδισαν, θέτοντας τόσο τον καταγγέλλοντα όσο και τον Αρχέφοδο της Καρανίδας υπό (παράνομο) περιορισμό (κράτηση) για τρεις μέρες, προκαλώντας φθορές στον εξοπλισμό των ζώων τους και επιπρόσθετα τους έκλεψαν προσωπικά τους αντικείμενα χτυπώντας επιπλέον τον αναφέροντα. Όπως αναφέρει ο τελευταίος, ο γραμματέας του χωριού και οι πρεσβύτεροι παρενέβησαν και τους

¹⁴⁵ Η ιδέα του συμπεράσματος αυτού αντλήθηκε από τον Davies 1973, 208, σε συνδυασμό με τον Bauschatz 2007, 26 και το ίδιο ισχύει για όσες ανάλογες περιπτώσεις αναφέρονται στο κείμενό μας. Επίσης, από τον Davies 1973, 208 αντλήθηκαν τα τελευταία δύο χφφ..

υποχρέωσαν να τους απελευθερώσουν. Τέλος, ο καταγγέλλων ζητάει από τον αξιωματούχο-παραλήπτη της αναφοράς του να τον βοηθήσει. Πρόκειται για ομοιόβαθμους δύο γειτονικών χωριών. Ο δεύτερος αντί να συνδράμει τον πρώτο, όχι μόνο τον εμπόδισε να πράξει τα δέοντα, αλλά προέβη και σε επιπλέον κολάσιμες πράξεις τις οποίες κανονικά ήταν εντεταλμένος να εμποδίζει, δηλαδή παράνομη κράτηση, κλοπή¹⁴⁶ και ξυλοδαρμό. Ασφαλώς, είναι απίθανο να θεωρήσουμε ότι όλα αυτά έγιναν στο πλαίσιο τής με κάθε μέσο και άκριτης υπεράσπισης της τοπικής αρμοδιότητας εκ μέρους του Αρχεφόδου της Βακχιάδας.¹⁴⁷

Ανάλογο περιστατικό περιγράφεται στον πάπυρο P. Col. 8. 209 r^{duel}, ο οποίος παρατίθεται παραπάνω στο κεφάλαιο 3.2.3. κι επιπλέον παραπάνω στο κεφάλαιο 3.2.4., στον BGU 908 με αντιδεοντολογική-παράνομη συμπεριφορά ενός Αρχεφόδου.

Σε κάθε περίπτωση, όταν εξετάζουμε τέτοιες περιπτώσεις, πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί και επιφυλακτικοί, καθώς τα δεδομένα για την συναγωγή ενός ασφαλούς συμπεράσματος είναι πενιχρά με δεδομένο ότι πρόκειται για μονομερείς αναφορές χωρίς να παρατίθεται η οπτική της άλλης πλευράς κι επιπλέον πρέπει να ληφθεί υπόψη, όπως προαναφέραμε, ότι κάποιες από τις ενέργειες των Αστυνομικών οι οποίες εκλαμβάνονταν και παρουσιάζονταν ως αυθαίρετες από τους παθόντες, ενδέχεται να ήταν δυσμενείς μεν αλλά νόμιμες ενέργειες που απλώς λόγω

¹⁴⁶ Χωρίς να θέλουμε να υποστηρίξουμε ότι συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, υπήρχε η πιθανότητα μια «αφαίρεση» αντικειμένων από πλευράς Αστυνομίας η οποία περιγράφεται από κάποιον καταγγέλλοντα ως παράνομη πράξη και «κλοπή», να ήταν νομότυπη ενέργεια κατάσχεσης με σκοπό την προώθηση των κατασχεθέντων σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία. Βλ. Bauschatz 2007, 31.

¹⁴⁷ Διαφορετική είναι η περίπτωση της μη εκτέλεσης εντολής λόγω έλλειψης ιεραρχικής σχέσης εξαιτίας τοπικής αναρμοδιότητας που περιγράφεται στον Chrest. Wilck. 166 (218 π.Χ.) και παραθέτει - αναλύει ο Bauschatz 2007, 31.

της δυσμένειάς τους εκλήφθηκαν από τους πολίτες λανθασμένα ως παράνομες.¹⁴⁸

3.4. Κλητεύσεις – Συλλήψεις – Μεταγωγές. Ο ρόλος του Στρατηγού.

Ο Στρατηγός (και ο Επιστράτηγος) ήταν πολιτικοί διοικητικοί αξιωματούχοι οι οποίοι κατά την ρωμαϊκή περίοδο είχαν δικαστικές αρμοδιότητες, συνεχίζοντας την αντίστοιχη πτολεμαϊκή παράδοση την οποία διαδέχθηκαν.¹⁴⁹ Είχαν υπό τον έλεγχό τους τις αστυνομικές δυνάμεις των χωριών μέσω των οποίων κλήτευαν σε δίκη τους εκάστοτε κατηγορούμενους/εναγόμενους και διασφάλιζαν την τήρηση της τάξης.¹⁵⁰ Στο πλαίσιο αυτό λάμβαναν αναφορές για ζητήματα αστυνομικής φύσης και λύσης, όπως έχουμε ήδη αναφέρει.¹⁵¹ Μία τέτοια αναφορά είναι ο P. Mich. 5. 229 τον οποίο εξετάσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο. Από την επισκόπηση της συγκεκριμένης αναφοράς παρατηρούμε ότι η ίδια ακριβώς διαδικασία, το ίδιο ακριβώς αίτημα και με την ίδια πάνω κάτω δομή σύνταξης, ζητούνται από τον Στρατηγό όσα πιο πάνω είδαμε να ζητούνται από τον Επιστάτη Φυλακιδών. Ο πάπυρος P. RyI. 2. 135 δείχνει ότι ανάμεσα (χρονικά) σε καταγγελίες που υποβάλλονταν σε Επιστάτες Φυλακιδών, υπάρχει η συγκεκριμένη, η οποία χρονολογείται την 17/04/34 μ.Χ. και προέρχεται από την Ευημερία του Αρσινοΐτη Νομού, ενώ απευθύνεται προς τον Στρατηγό του Αρσινοΐτη Νομού. Καταγγέλλεται αγροτική κλοπή σανού από αγνώστους και ζητείται ο Αρχέφοδος να κάνει έρευνα ώστε οι δράστες να οδηγηθούν ενώπιον του Στρατηγού για την αρμόζουσα τιμωρία.

¹⁴⁸ Βλ. Bauschatz 2007, 36.

¹⁴⁹ Davies 1973, 199.

¹⁵⁰ Alston 1995, 92.

¹⁵¹ Βλ. παραπάνω

Ενίοτε (P. Ryl. 2 124-152) ο Στρατηγός παραγγέλλει συλλήψεις.¹⁵²

Η Hobson¹⁵³ ομαδοποιεί τις αναφορές προς τον Στρατηγό, ανάλογα με την σειρά ενεργειών που ακολουθούσαν μια τέτοια αναφορά, σε τρεις κατηγορίες, απευθείας κλήση σε δίκη-ανάκριση¹⁵⁴, εγγραφή στα αρχεία (ανεξιχνίαστων)¹⁵⁵ σε περίπτωση ανεπανόρθωτης βλάβης είτε λόγω άγνωστου δράστη είτε λόγω φυσικής επίθεσης και τέλος παραπομπή για δίκη στον Έπαρχο ή σε τοπικούς αξιωματούχους.

Εκτός από τις περιπτώσεις αποδοχής ενός αιτήματος κάποιου παθόντα για ενέργεια και δραστηριοποίηση εκ μέρους του εκάστοτε αξιωματούχου που λάμβανε μια καταγγελία ή μια αναφορά παραπόνου, υπάρχουν και περιπτώσεις εντολής η οποία διαβιβάζεται αυτοτελώς στο όργανο που θα την εκτελέσει, χωρίς δηλαδή να πραγματοποιείται σχετική επισημείωση επί του σώματος της καταγγελίας ή της αναφοράς. Η καταγγελία ή αναφορά πάντως πρέπει να υποβλήθηκε ξεχωριστά γιατί γίνεται αναφορά για κλήτευση εγκαλούμενου/μηνυθέντα. Γιατί, όμως, δεν σημειώθηκε η εντολή πάνω στην καταγγελία όπως στις άλλες περιπτώσεις; Έλλειψη χώρου ή διαφορετική τακτική. Ίσως μπορούμε να εικάσουμε ότι και στις υπόλοιπες αναφορές που δεν φαίνεται να υπήρξε ανταπόκριση λόγω απουσίας σχετικής εγγραφής πάνω στην ίδια την αναφορά, θα εστάλη ανάλογη κλήση/εντολή με ανεξάρτητη αλληλογραφία την οποία απλώς δεν έχουμε στην διάθεσή μας.

¹⁵² Alston 1995, 92, όπου προφανώς εκ παραδρομής αναφέρεται ότι οι αναφορές από την Ευημερία έχουν δημοσιευθεί ως P. Ryl. 24-152.

¹⁵³ Hobson 1993, 210-211.

¹⁵⁴ Η δίκη γινόταν από τον Έπαρχο αφού προηγούταν ακρόαση από τον Στρατηγό (ο οποίος έτσι λειτουργούσε ως Διαιτητής) και παραπομπή. Hobson 1993, 211.

¹⁵⁵ εν καταχωρισμῶ, π.χ. από Taubenschlag 1955: BGU 35 (222 μ.Χ., Σοκνοπαίου Νήσος). Βλ. και παραπάνω σχετικά.

Χαρακτηριστική περίπτωση αυτή του BGU 20. 2861 [μέσα 1^{ου} – μέσα 2^{ου} αιώνα μ.Χ. (50-150 μ.Χ.)] με προέλευση από την Πτολεμαΐδα Όρμου του Αρσινοΐτη Νομού. Ο άγνωστος αξιωματούχος απευθύνει την εντολή-παραγγελία προς τον Αρχέφοδο του χωριού Πτολεμαΐδα Όρμου διατάσσοντάς τον να στείλει αμέσως τον εγκαλούμενο-μηνυθέντα (Ηρακλά) από μια γυναίκα (Ηραείδα).

Η επόμενη διαταγή έρχεται από την Σοκνοπαίου Νήσο του Αρσινοΐτη Νομού και χρονολογείται χοντρικά τον 1^ο με 2^ο αιώνα μ.Χ. (1-199 μ.Χ.).¹⁵⁶ Αποστολέας είναι άγνωστος αξιωματούχος και απευθυνόμενος προς τον Κωμάρχη¹⁵⁷ της Σοκνοπαίου Νήσου, του δίνει την εντολή να στείλει αμέσως έναν συγκεκριμένο δούλο ή τον Αρχέφοδο. Παρατηρούμε κι εδώ την έμμεση απειλή κυρώσεων σε περίπτωση μη εκτέλεσης της παραγγελίας οι οποίες πρόκειται να επιβληθούν όχι εναντίον του παραλήπτη της αλλά του Αρχεφόδου, ο οποίος προφανώς είναι αυτός στον οποίο τελικά θα ανατεθεί η εκτέλεσή της και σε περίπτωση που αποτύχει θα πρέπει να προσαχθεί ο ίδιος στη θέση του δούλου. Ενδέχεται στο σημείο αυτό να είμαστε μπροστά σε μια περίπτωση απειθαρχίας ή/και διαφθοράς, γνωστής στον άγνωστο αξιωματούχο, ο οποίος επιλέγει να προειδοποιήσει για τις συνέπειες σε περίπτωση μη εκτέλεσης;¹⁵⁸ Παρατηρούμε στο συγκεκριμένο χειρόγραφο την αλληλεπίδραση μεταξύ

¹⁵⁶ P. Aberd. 60.

¹⁵⁷ «Αρχηγός του χωριού. Ο Κωμάρχης φαίνεται ότι ήταν αιγυπτιακό πολιτικό αξίωμα με μεγάλη αρμοδιότητα στα αγροτικά θέματα σε ένα χωριό (κώμη)». Βλ. Bauschatz 2013, 344.

¹⁵⁸ Ο Bauschatz 2007, 13, όσον αφορά την πτολεμαϊκή περίοδο, υποστηρίζει ότι η απειθαρχία ήταν ασυνήθιστη, ενώ οι επιπλήξεις κατωτέρων από ανώτερους είναι λίγες. Ωστόσο, όταν υπήρχε, η απειθαρχία προκαλούσε προβλήματα στο έργο της αστυνόμευσης, όπως επισημαίνει στο ίδιο, σ. 14. Η βασική θέση του Bauschatz παρά ταύτα ήταν ότι οι αξιωματούχοι της Αστυνομίας κατά την πτολεμαϊκή περίοδο ήταν στην πλειοψηφία τους έντιμοι, αξιόπιστοι και αποτελεσματικοί πλην εξαιρέσεων, οι οποίες, ωστόσο, δεν δείχνουν βαθιά διάβρωση των αστυνομικών δομών από την διαφθορά. Για τέτοιες εξαιρέσεις στην πτολεμαϊκή περίοδο, βλ. Bauschatz 2007, 25-26 και υπ. 39.

της τοπικής Αρχής (Κωμάρχης) η οποία είναι αιγυπτιακής προέλευσης και της Αστυνομίας σε επίπεδο Αρχεφόδου. Ο Κωμάρχης έχει την εξουσία να συλλάβει τον Αρχέφοδο ή παίρνει αυτή την εξουσία από την χειρόγραφη εντολή. Ή μήπως, αν πρόκειται για εντολή κλήτευσης, ζητείται ο Αρχέφοδος για κατάθεση στα πλαίσια της ανάκρισης; Τι θα μπορούσε να γνωρίζει, άραγε, ο Αρχέφοδος για την υπόθεση;

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η περίπτωση του BGU 11 2082 από τον Αρσινοΐτη Νομό η οποία χρονολογείται στον 2^ο αιώνα μ.Χ. (100-199 μ.Χ.). Απευθύνεται στον Αρχέφοδο της Σοκνοπαίου Νήσου με την εντολή να στείλει αμέσως δύο εγκαλούμενους από συγκεκριμένο παθόντα ενώ σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει να σταλεί στη θέση τους ο Αρχέφοδος για να υποστεί κυρώσεις για μη εκτέλεση της διαταγής.

Πριν περάσουμε στις σχετικές διαταγές από τον Οξυρυγχίτη Νομό, θα παραθέσουμε εν συντομία άλλες δύο από διαφορετική περιοχή του Αρσινοΐτη Νομού και συγκεκριμένα την Θεαδέλφεια, τις οποίες εξέδωσε ο Bülow – Jacobson Adam.¹⁵⁹ Η πρώτη διαταγή [P. Haun. inv. 33 (2^{ος} αι. μ.Χ.)] απευθύνεται από άγνωστο αξιωματούχο προς τον Αρχέφοδο του χωριού Θεαδέλφεια με την εντολή να στείλει αμέσως (συλλάβει - μετάγει) συγκεκριμένα άτομα τα οποία έχουν μηνυθεί από κάποιον Διόδωρο. Η δεύτερη [P. Haun. inv. 54 (2^{ος} αι. μ.Χ.)] αποτελεί επίσης εντολή από άγνωστο αξιωματούχο προς τους Αρχέφодους αυτή τη φορά της Θεαδέλφειας¹⁶⁰, να αποστείλουν (προσάγουν) το συντομότερο δύο συγκεκριμένα πρόσωπα προκειμένου λάβει χώρα ίσως κάποια ανάκριση ή δίκη.

¹⁵⁹ Bülow – Jacobson 1986.

¹⁶⁰ Ο Bülow – Jacobson 1986, 95, υπ. 1 επισημαίνει ότι πιθανώς ο γραφέας ξεκίνησε να γράφει Φιλαδέλφιας.

Στον Αρχέδοφο των Νεμέρων, του Οξυρυγχίτη Νομού απευθύνεται η εντολή που μας σώζεται από τον P. Oxy. 74. 5001, ο οποίος προέρχεται από τα Νέμερα του Οξυρυγχίτη Νομού και χρονολογείται από 03/08/01 μ.Χ. έως 03/08/199 μ.Χ..¹⁶¹ Ο Αρχέφοδος διατάσσεται να στείλει έναν συγκεκριμένο γεωργό σύμφωνα με μια συγκεκριμένη αναφορά ενός άλλου ατόμου. Με αφορμή τον συγκεκριμένο πάπυρο επανέρχεται στο προσκήνιο το ζήτημα της ανταπόκρισης του εκάστοτε αξιωματούχου. Ο άγνωστος αποστολέας της εντολής θεωρεί δεδομένη την γνώση του Αρχεφόδου σχετικά με το περιεχόμενο της αναφοράς του Ζωΐλου ή απλώς την αναφέρει; Μπορεί βέβαια και να μην είναι απαραίτητο να γνωρίζει αλλά απλώς να αναφέρεται ότι η κλήση γίνεται μετά από καταγγελία συγκεκριμένου προσώπου.

Στον Αρχέφοδο και τον Νομοφύλακα¹⁶² του χωριού Ναούις, του Οξυρυγχίτη Νομού, απευθύνει ο Στρατηγός την διαταγή η οποία παραδίδεται από τον πάπυρο P. Oxy. 74 5002, ο οποίος προέρχεται από το χωριό Ναούις του Οξυρυγχίτη Νομού και χρονολογείται από 09/04/01 μ.Χ. έως 09/04/199 μ.Χ.. Οι παραπάνω αξιωματούχοι εντέλλονται να στείλουν κάποιο άτομο. Παρατηρούμε για πρώτη φορά την εμπλοκή ενός Νομοφύλακα, ο οποίος γενικώς φαίνεται να κάνει γραφειοκρατική δουλειά.

Στους Άρχοντες (ήγουμένοις) και τον Αρχέφοδο του χωριού Τεβτύνις απευθύνεται η διαταγή του P. Yale 1. 62, η οποία χρονολογείται στον 1^ο αιώνα μ.Χ. (1-99 μ.Χ.) και προέρχεται από την ομώνυμη περιοχή του Αρσινοΐτη Νομού. Διατάσσονται να στείλουν ένα συγκεκριμένο άτομο

¹⁶¹ Βλ. εικόνα εξωφύλλου.

¹⁶² «Μεταξύ άλλων καθηκόντων, αυτός ο αξιωματούχος, (ένας από ένα σώμα αξιωματούχων) αρχειοθετούσε αντίγραφα νόμων και επίσημων εγγράφων». Βλ. Bauschatz 2013, 346.

εγκαλούμενο από κάποιο άλλο άτομο. Εντοπίζουμε λοιπόν εδώ μια αλληλεπίδραση των Αστυνομικών της περιοχής με τοπικές Αρχές.

Στον Άρχοντα ή[γου]μ[έν]ωι και τον Αρχέφοδο του χωριού Κ... απευθύνεται η εντολή SB 6. 9630, η οποία τοποθετείται χρονικά στον 1^ο αιώνα μ.Χ. και τοπικά με επιφύλαξη στον Αρσινοΐτη Νομό, με την οποία εντέλλονται να στείλουν αμέσως τον κατηγορούμενο, ο οποίος καταγγέλθηκε από τον παθόντα για κλοπή.

Πλην των παραπάνω δύο περιπτώσεων στις οποίες ο Αρχέφοδος είναι παραλήπτης συγκεκριμένης εντολής από κοινού με τον Άρχοντα ή τους Άρχοντες της περιοχής, υπάρχει και η περίπτωση του Τοπάρχη¹⁶³ ο οποίος στέλνει επιστολή προς τον Αρχέφοδο.¹⁶⁴ Τι περιλάμβανε αυτή η επιστολή είναι άγνωστο. Παραγγελία – Εντολή Σύλληψης; Μεταγωγής; Έρευνας; Μετέφερε εντολές άλλου αξιωματούχου;

Τέλος, στον αποσπασματικά σωζόμενο SB 26. 16.429 πάπυρο¹⁶⁵ υπάρχει η από άγνωστο αξιωματούχο εντολή προς τον Αρχέφοδο να στείλει συγκεκριμένα άτομα μετά από καταγγελία.

Από την λίστα «Εντολών προς σύλληψη» την οποία παραθέτει ο Bülow – Jacobson¹⁶⁶, ορισμένες από τις οποίες έχουμε ήδη εμείς αναλύσει παραπάνω, προκύπτει ότι το συγκεκριμένο έργο της σύλληψης, προσαγωγής, μεταγωγής υπόπτων και μηνυομένων ανήκε κατά την ρωμαϊκή περίοδο στο καθηκοντολόγιο των Αρχεφόδων προς τους οποίους απευθύνονταν η πλειοψηφία των σχετικών εντολών μέχρι να αντικατασταθούν, αφού ουσιαστικά εξαφανίστηκαν ως θεσμός προς τα

¹⁶³ Ο κυβερνήτης ενός τόπου. Είχε πρωτίστως αγροτική αρμοδιότητα. Βλ. Bauschatz 2013, 351.

¹⁶⁴ SB 20. 15130, 1-25 μ.Χ., Τεβτόνις, Αρσινοΐτης Νομός.

¹⁶⁵ 1-199 μ.Χ., Οξυρυγχίτης Νομός.

¹⁶⁶ Bülow – Jacobson 1986, 95-97.

τέλη του 3^{ου} αιώνα μ.Χ. και έτσι οι συγκεκριμένες εντολές να μεταβιβάζονται πια στους αξιωματούχους που τους αντικατέστησαν σε αυτό το καθήκον, κυρίως τους Κωμάρχες και τους Ειρηνάρχες, όπως προκύπτει από την παραπάνω λίστα. Ο αποστολέας των εντολών αυτών είναι τις περισσότερες φορές άγνωστος, ενώ από τις περιπτώσεις στις οποίες προκύπτει το αξίωμά του φαίνεται ότι υπήρχε ποικιλία και δεν ήταν μόνο ένας συγκεκριμένος αξιωματούχος που επί το πλείστον διέτασσε, όπως υπήρχε ο Αρχεφόδος που επί το πλείστον διατασσόταν να τις εκτελέσει.

Στον πάπυρο SB 1. 5663, ο οποίος τοποθετείται χρονικά μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} αιώνα μ.Χ. και τοπικά στον Αρσινοΐτη Νομό έχουμε άγνωστους αποστολέα και παραλήπτη και από το κείμενο παρέχεται η πληροφορία ότι ο αποστολέας έστειλε κάποια άτομα συνοδεία του Αρχεφόδου.

Τέλος, ως παραθέσουμε την κλήτευση για ανάκριση προς κατηγορούμενο από τον Εκατόνταρχο: έχει εκδοθεί ως SB 9290 και χρονολογείται στα μέσα του δεύτερου αιώνα μ.Χ.. Ο Baade¹⁶⁷ θεωρεί ότι απευθύνεται σ' έναν Δημόσιο, όπως αναφέρει ο Davies.¹⁶⁸

¹⁶⁷ Baade 1956, 27.

¹⁶⁸ Davies 1973, 208, υπ. 54.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ποικιλία των αδικημάτων και συμβάντων στα οποία επιλαμβάνονταν οι αστυνομικές Αρχές στην Αίγυπτο της ρωμαϊκής περιόδου, όπως αυτά φωτίζονται από τα διαθέσιμα χειρόγραφα είναι σημαντική και πλησιάζει σε μεγάλο βαθμό αυτήν της σύγχρονης εποχής. Σε γενικές γραμμές οι καταγγέλλοντες φαίνεται ότι γνώριζαν σε ποιον έπρεπε να απευθύνουν τις καταγγελίες τους αναλόγως την περίπτωση. Είναι πιθανό, ωστόσο, να βοηθούσαν προς αυτή την κατεύθυνση και οι γραφείς που εξυπηρετούσαν αυτές τις περιπτώσεις, αν και υπάρχουν παραδείγματα στα οποία οι ενέργειες αποστολής δεν ήταν ενδεδειγμένες, στοιχείο το οποίο προκαλεί απορία.¹⁶⁹ Η πλειονότητα των καταγγελιών που υποβάλλονταν ήταν σε βάρος γνωστών δραστών, υπήρχαν όμως και καταγγελίες σε βάρος αγνώστων.¹⁷⁰ Παρατηρείται ότι οι καταγγέλλοντες προσφέρουν πολλές φορές με το περιεχόμενο της καταγγελίας τους διακριτική ευχέρεια στους αξιωματούχους ζητώντας τους να επιληφθούν «αν τους φαίνεται σωστό ή δίκαιο», στοιχείο το οποίο δεν θα πρέπει να μας παρασύρει ότι αυτή η διακριτική ευχέρεια ήταν πράγματι διαθέσιμη στους αξιωματούχους με βάση τις υποχρεώσεις τους.¹⁷¹ Δεν προκύπτει από τα στοιχεία ο λόγος που άλλοτε κινητοποιούνταν οι Αρχές και άλλοτε όχι. Δεν φαίνεται πάντως η ενεργοποίηση και περαιτέρω δραστηριοποίηση του Επιστάτη Φυλακικών να συναρτάται με την σοβαρότητα (τουλάχιστον για τα δικά μας δεδομένα) του εκάστοτε αδικήματος. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί, ότι στις περισσότερες περιπτώσεις αγροτικής φθοράς με ζώα ο Επιστάτης Φυλακικών

¹⁶⁹ Βλ. και περιπτώσεις στις οποίες ζητούν να ειδοποιηθεί ο αρμόδιος ή οι αρμόδιοι χωρίς να κατονομάζουν, πιθανώς αγνοώντας σε ποιον έπρεπε να αποστείλουν την αναφορά τους.

¹⁷⁰ Bagnall 1977, 67.

¹⁷¹ Βλ. κεφ. 1.2., άποψη Taubenschlag.

ενεργοποιείται και δίνει εντολή στον Αρχέφοδο να επιληφθεί. Το γεγονός αυτό εξηγείται προφανώς από την ιδιαίτερη σημασία που δινόταν στην αγροτική παραγωγή ως μέσο βιοπορισμού και απόδοσης φόρων στο κράτος που ως εκ των ανωτέρω έπρεπε να τύχει της ανάλογης προστασίας από αυτό και τους λειτουργούς του.¹⁷² Το είδος του αδικήματος δεν φαίνεται να έπαιζε κάποιον ρόλο στην ανταπόκριση ή μη του εκάστοτε αξιωματούχου καθώς διαπιστώνουμε ότι σε ίδια αδικήματα άλλοτε ανταποκρίνεται ο αξιωματούχος στον οποίο απευθύνεται η καταγγελία και άλλοτε όχι. Επιπλέον, όταν κάποιος ζητούσε τιμωρία και άλλος ζητούσε αποζημίωση ή σύσταση, πιθανόν να καθοδηγούσε τις Αρχές να κινηθούν αναλόγως. Τέλος, υπάρχει πάντα η πιθανότητα, όπως έχουμε αναφέρει, να υπήρξαν περιπτώσεις ανταπόκρισης με αυτοτελή τρόπο που απλώς δεν μας σώθηκαν.

Από την επισκόπηση των αναφορών που αποστέλλονται σε Επιστάτες Φυλακικών, προκύπτει ότι οι Επιστάτες Φυλακικών μιας συγκεκριμένης περιοχής, τουλάχιστον με δεδομένο το για πόσο χρόνο λάμβαναν αναφορές, πρέπει να κατείχαν το συγκεκριμένο αξίωμα με θητεία η οποία δεν φαίνεται να διαρκούσε περισσότερα από τρία χρόνια. Αυτό το στοιχείο από μόνο του, ωστόσο, δεν αρκεί για να ισχυριστεί κανείς ότι το αξίωμα και άρα η ίδια η αστυνόμευση είχαν ευκαιριακό, πρόχειρο και άρα μη θεσμικό χαρακτήρα. Ενδεχομένως να ήταν θεσμοθετημένη η εναλλαγή των κατόχων του συγκεκριμένου αξιώματος μετά από ορισμένη θητεία για να αποφευχθούν φαινόμενα υπερ-συγκέντρωσης δύναμης και εκ τούτου ασυδοσίας. Επίσης μπορούμε να εικάσουμε ότι το συγκεκριμένο αξίωμα απονεμόταν σε κάποιον κατά το τέλος της θητείας του ως Αρχιφυλακίτης, Αρχέφοδος ή Φυλακίτης, ώστε να έχει και την

¹⁷² Βλ. παραπάνω πίνακα στο κεφ. 3.2.1..

ανάλογη εμπειρία και η λήξη της θητείας του ισοδυναμούσε με την απομάκρυνσή του από την ενεργό δράση.

Από το άρθρο του Davies¹⁷³ προκύπτει η συνύπαρξη ελληνικής Αστυνομίας και ρωμαίων αξιωματούχων μέχρι τουλάχιστον ένα χρονικό ορόσημο και η σταδιακή αντικατάσταση της πρώτης από τους δεύτερους. [Για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα, ενώ άλλοι ελληνικοί θεσμοί εξαφανίζονται (Επιστάτης Φυλακικών) ή αντικαθίστανται (Φυλακίτες), κάποιοι άλλοι (Αρχεφόδος) συνυπάρχουν και ενεργούν σύμφωνα με τις εντολές και των ρωμαϊκών Αρχών]. Όσοι πάπυροι βρέθηκαν στο «γραφείο του Αρχεφόδου» στην Ευημερία¹⁷⁴ δεν σημαίνει απαραίτητα ότι δεν διεκπεραιώθηκαν ποτέ, αλλά μπορούμε να υποθέσουμε, όπως προαναφέρθηκε, ότι στάλθηκαν σχετικές αυτοτελείς διαταγές ή ότι οι ανευρεθέντες αποτελούσαν τμήμα αρχείου. Χαρακτηριστική είναι η απουσία στοιχείων αναφορικά με την προβλεπόμενη ή επιβληθείσα τιμωρία για κάθε έγκλημα¹⁷⁵, ενώ από παρόμοια επιχειρηματολογία ο Bagnall συμπεραίνει¹⁷⁶ ότι στα χωριά της ρωμαϊκής Αιγύπτου αυτό που ενδιέφερε περισσότερο ήταν η αποκατάσταση μιας βλάβης που προκλήθηκε από ένα έγκλημα και η επαναφορά του θιγμένου στην κοινωνική του θέση παρά η τιμωρία γι' αυτό.¹⁷⁷ Όμοια και ο Nippel¹⁷⁸,

¹⁷³ Davies 1973.

¹⁷⁴ Horn 1922, 491 και Sijpesteijn 1992, 102.

¹⁷⁵ Bagnall 1989, 203.

¹⁷⁶ Bagnall 1989, 209, όπου αναφέρεται στο ίδιο συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η Hobson και 215. Ωστόσο η Hobson, χωρίς να εγκαταλείπει το συγκεκριμένο συμπέρασμα, παραδέχεται ότι οι όποιες λεπτομέρειες αναφορικά με την προβλεπόμενη τιμωρία θα περιλαμβάνονταν σε πρακτικά της σχετικής δίκης και όχι στην καταγγελία που οδήγησε σε αυτήν. Hobson 1993, 210 υπ. 2.

¹⁷⁷ Bagnall 1989, 210 υπ. 37 ορισμένα επιχειρήματα υπέρ αυτής της θέσης, όπου αναφέρεται ωστόσο πως ορισμένα κείμενα του πρώτου αιώνα αναφέρουν την αποστολή του δράστη για την *ἐπέξοδο*, την οποία αποδίδει ως «the circuit court», ίσως δηλαδή ως (ορκωτό) δικαστήριο, απόδοση η οποία

υποστηρίζει ότι οι καταγγελίες υποβάλλονταν προς τον σκοπό αποκατάστασης της ζημίας, του κύρους και της αξιοπρέπειας του παθόντα και μόνο σε περίπτωση που δεν ήταν αποτελεσματική προηγούμενη προσπάθεια διευθέτησης με ίδια προσπάθεια του παθόντα.¹⁷⁹ Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω επιχειρήματα, τα παραδείγματα αλλά και όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, εμείς συντασσόμαστε με την άποψη, όσον αφορά την ελληνική Αστυνομία σχετικά με την οποία εργαστήκαμε (η Hobson εξετάζει τις αναφορές που υποβλήθηκαν σε ρωμαίους αξιωματούχους), ότι ένα από τα αιτήματα των παθόντων θα πρέπει να ήταν και η τιμωρία για την οποία, όπως αναφέρθηκε, χρησιμοποιούνταν κυρίως η λέξη *ἐπέξοδος*¹⁸⁰, της οποίας η δεύτερη σημασία που δίνει το LSJ, είναι εκδίκηση, τιμωρία.¹⁸¹ Ο Davies¹⁸² ερμηνεύει ότι ο αξιωματούχος (Εκατόνταρχος στο παράδειγμά του) αφού ολοκληρώσει την έρευνά του και μορφώσει αντίληψη σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά μπορεί, αν το κρίνει, να παραπέμψει τον υπαίτιο σε άλλον, ανώτερο αξιωματούχο, για να δικαστεί. Ως επιχείρημα ενίσχυσης του παραπάνω παραθέτει απόσπασμα του Ευσέβιου σχετικά με ανάκριση Χριστιανών από τον Εκατόνταρχο, στοιχείο το οποίο δίνει

ταντίζεται και με τις μεταφράσεις του όρου στο Apis, ο οποίος αποδίδεται ενίοτε ως «assizes», δηλαδή (ορκωτό) δικαστήριο.

¹⁷⁸ Nippel 1995, 105.

¹⁷⁹ Σε αντίθεση με τον Davies, όπως επισημαίνει ο ίδιος. Όμοια με Nippel και η Hobson 1993, 209.

¹⁸⁰ Βλ. Taubenschlag 1955, 460, υπ. 193 όπου η λέξη μεταφράζεται ως «(fitting) punishment». Όμοια ο ίδιος, σ. 458 και υπ. 170. Πλην όσων έχουν προαναφερθεί, βλ. από Taubenschlag 1955, 457, υπ. 168: P. Fayum 107₆ (133 μ.Χ.), BGU 22₃₅ (114 μ.Χ.).

¹⁸¹ Σε αρκετές περιπτώσεις πράγματι ζητούν αποκατάσταση ή/και αποζημίωση.

¹⁸² Davies 1973, 212.

επιπρόσθετη επιχειρηματολογία στον Bagnall ως προς την ανυπαρξία καταγραφών για καταδίκες στους παπύρους.¹⁸³

Με αφορμή την «ταξική» διάσταση¹⁸⁴ που δίνει ο Bagnall όσον αφορά τις δικαστικές διαφορές σε διάφορες εποχές¹⁸⁵, έχουμε να παρατηρήσουμε πως από τα στοιχεία που εμείς εξετάσαμε δεν φαίνεται να υπάρχει τέτοιος διαχωρισμός τουλάχιστον έντονα υπογραμμισμένος, ούτε να αποτελεί εμπόδιο τυχόν ταξική ανισότητα και σε κάθε περίπτωση προκύπτει ότι ένας παθών μπορούσε να καταγγείλει απροβλημάτιστα τον οποιοδήποτε ακόμη και αξιωματούχο.¹⁸⁶ Αυτή η δυνατότητα δείχνει επιπλέον την εδραιωμένη εμπιστοσύνη των πολιτών στην Αστυνομία ως θεσμό, παρά τις αποκλίνουσες εξαιρέσεις.¹⁸⁷ Σε ορισμένες περιπτώσεις οι παθόντες πριν αποταθούν σε κάποιον αξιωματούχο, προσπαθούσαν να διευθετήσουν οι ίδιοι το ζήτημα, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις εντόπιζαν

¹⁸³ Bagnall 1989, 211 υπ. 38.

¹⁸⁴ Τον ακολουθεί η Hobson θέτοντας το ζήτημα στην βάση δυσανάλογης προσβασιμότητας ανάμεσα σε κατοίκους χωριών και μητροπόλεων, Hobson 1993, 214. Επιπλέον, ο Alston 1995, 91-92 αναφερόμενος κυρίως σε καταγγελίες και αναφορές περιστατικών του 3^{ου} αιώνα μ.Χ. οι οποίες απευθύνονται σε ρωμαίους στρατιωτικούς αξιωματούχους, επισημαίνει ότι οι ίδιοι οι καταγγέλλοντες-αναφέροντες προσπαθούσαν να αναδείξουν την κοινωνική τους θέση ώστε να αποκομίσουν καλύτερη αντιμετώπιση, χωρίς ωστόσο αυτός ο διαχωρισμός, που μάλλον υπήρχε όσον αφορά την αξιολόγηση των περιστατικών, να αποτελεί εμπόδιο πρόσβασης για άτομα χαμηλότερης κοινωνικής θέσης.

¹⁸⁵ Bagnall 1989, 208 και υπ. 31 όπου παρατίθεται η μονογραφία του Marcus Abraham σχετικά με το ζήτημα, καθώς και Bagnall 1993, 172.

¹⁸⁶ Βλ. σχετικά Bryen 2008, 184 υπ. 6 (παρατίθεται και σχετική βιβλιογραφία), σ. 187 και υπ. 12 (παρατίθεται και σχετική βιβλιογραφία) και σ. 200. Όμοια, βλ. και Bauschatz 2007, 18, ο οποίος καταλήγει στο ίδιο συμπέρασμα για την πτολεμαϊκή περίοδο, καθώς και στο ίδιο σ. 24, όπου αναφέρεται το παράδειγμα καταγγελίας των ενεργειών ενός Αρχιφυλακίτη σ' έναν Επιστάτη [BGU III 1012 (170 π.Χ.)] και διαφαίνεται το κλίμα ήδη από την πτολεμαϊκή περίοδο. Επίσης, κατά την πτολεμαϊκή περίοδο καταγγελίες αυθαιρεσιών εκ μέρους Αστυνομικών υποβάλλονταν επιπλέον σε πολιτικούς και οικονομικούς αξιωματούχους ακόμη και στο βασιλικό ζεύγος αλλά και σε άλλα σημαίνοντα πρόσωπα, Bauschatz 2007, 24-25.

¹⁸⁷ Bauschatz 2007, 24.

μόνοι τους τον δράστη.¹⁸⁸ Έτσι σχηματίσθηκε η άποψη πως οι πολίτες δεν έστελναν αναφορά στην αρχή ενός περιστατικού αλλά όταν αντιλαμβάνονταν ότι δεν μπορούσαν να το διαχειριστούν μόνοι τους ως ύστατη προσπάθεια αποκατάστασης της κανονικότητας η οποία είχε διαταραχθεί με το αδίκημα σε βάρος τους.¹⁸⁹ Ενίοτε τα θύματα ζητούσαν βοήθεια στην ταυτοποίηση του δράστη.¹⁹⁰ Σεβόμενοι το «σήμα κινδύνου» που εκπέμπει η Hobson¹⁹¹ πρέπει να δηλώσουμε ακολουθώντας την ότι τα εκάστοτε συμπεράσματά μας αφορούν τις συγκεκριμένες περιοχές στις οποίες αναφερθήκαμε και δεν γενικεύονται σε όλη τη ρωμαϊκή Αίγυπτο. Κατά τον Baldwin¹⁹² η επικράτηση του εγκλήματος συνιστά ατέλεια – αδυναμία της συγκεκριμένης κοινωνίας και του συστήματος διοίκησης, ωστόσο διατηρεί μια επιφύλαξη¹⁹³ και επισημαίνει ότι πρόκειται για διαχρονικό φαινόμενο από τους Φαραώ και τους Πτολεμαίους, το οποίο συνεχίστηκε και στην βυζαντινή (χριστιανική) Αίγυπτο.

¹⁸⁸ Bagnall 1989, 209.

¹⁸⁹ Bagnall 1989, 209-210 παραθέτοντας από Hobson 1993 (αδημοσίευτο τότε). Βλ. παραπάνω.

¹⁹⁰ Bagnall 1989, 209.

¹⁹¹ Hobson 1993, 194 εισαγωγική τοποθέτηση.

¹⁹² Baldwin 1963, 262.

¹⁹³ Baldwin 1963, 263

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Οι συντομογραφίες και τα βιβλιογραφικά στοιχεία των παπύρων από το Checklist of Editions of Greek, Latin, Demotic, and Coptic Papyri, Ostraca, and Tablets (Founding Editors: John F. Oates and William H. Willis), στο <http://papyri.info/docs/checklist>.

Alston R. (1995), *Soldier and Society in Roman Egypt. A Social History*, London

Aubert J. J. (1995), «Policing the Countryside: Soldiers and Civilians in Egyptian Villages in the third and fourth centuries A.D.», in Le Bohec Y. (éd.) *La Hiérarchie (Rangordnung) de l' Armée Romaine sous le Haut-Empire. Actes du Congrès de Lyon (15-18 septembre 1994)*, pp. 257-265

Baade C. E. (1956), «Two Yale Papyri dealing with the Roman Army in Egypt», *Mitteilungen aus der Papyrussammlung der Oesterreichischen Nationalbibliothek, N. F. V*, pp. 23-27

Bagnall S. R. (1977), «Army and Police in Roman Upper Egypt», *Journal of the American Research Center in Egypt* 14, pp. 67-86

Bagnall S. R. (1989), «Official and Private Violence in Roman Egypt», *BASP* 26, pp. 201-216

Bagnall S.R. (1993) *Egypt in Late Antiquity*, Princeton, Princeton University Press

- Baldwin B. (1963), «Crime & Criminals in Graeco-Roman Egypt». *Aegyptus* 43 pp. 256-263
- Bauschatz J. (2007), «The Strong Arm of Law? Police Corruption in Ptolemaic Egypt», *The Classical Journal* 103, pp. 13-39
- Bauschatz J. (2013), *Law and Enforcement in Ptolemaic Egypt*, New York: Cambridge University Press
- Blummel H. L. (2008), «Petition to a "Beneficiarius" from Late Third Century A.D. Oxyrhynchus», *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 165, pp. 186-190
- Bryen Z. Ari (2008), «Visibility and Violence in Petitions from Roman Egypt», *Greek, Roman, and Byzantine Studies* 48, pp.181-200
- Bülow – Jacobson A. (1986), «Orders to Arrest», *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 66, pp. 93-98
- Davies W. R. (1973), «The Investigation of Some Crimes in Roman Egypt», *Ancient Society* Vol. 4, pp. 199-212
- Feucht B. (2011) «Petitions from Euhemeria», Leuven Homepage of Papyrus Collections, ArchID 187, Version I
- Fischer-Bovet C. and Sängler P. (2019), «Security and Border Policy: Army and Police», in: Vandorpe K. (ed.) *A Companion to Greco-Roman and Late Antique Egypt*, John Wiley & Sons, Inc.
- Fuhrmann J. C. (2012), *Policing the Roman Empire. Soldiers, Administration, and Public Order*, New York, Oxford University Press
- Fuhrmann J. C. (2016) «Police Functions and Public Order» in Du Plessis J. P., Ando C., Tuori K. (eds.) *The Oxford Handbook of Roman Law and Society*, New York, Oxford University Press, pp. 297-309

- Hirschfeld O. (1913), «Die ägyptische Polizei der römischen Kaiserzeit nach Papyruskunden», *Kleine Schriften*, Berlin, pp. 613-23
- Hobson W. D. (1993), «The Impact of Law on Village Life in Roman Egypt» in Halpern B. and Hobson W. D. (eds) *Law, Politics and Society in the Ancient Mediterranean World*, Sheffield:Sheffield Academic Press, pp. 193-219
- Hohlwein N. (1905), «La police des villages égyptiens dans l' Egypte Romain'», *Musée Belge* 9, pp. 189-194
- Horn R. (1922) «Life and Letters in the papyri», *The Classical Journal* Vol. 17, No. 9, pp. 487-502
- Lewis N. (1968), *Inventory of Compulsory Services*, New Haven, ²1975 (some pages), New York
- MacMullen R. (1967), *Soldier and Civilian in the Later Roman Empire*, Cambridge, Mass.
- Morris R. B. (1981), «Reflections of Citizen Attitudes in Petitions from Roman Oxyrynchus», in R.S. Bagnall (ed.), *Proceedings of the XVI International Congress of Papyrology*, Chico, CA: Scholars Press, pp. 263-70
- Nippel W. (1995), *Public Order in Ancient Rome*. Cambridge: Cambridge University Press
- Sijpesteijn J. P. (1992), «Petition to the Chief of Police», *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 91, pp. 101-102
- Taubenschlag R. (²1955) *The Law of Greco-Roman Egypt in the Light of the papyri. 332 B.C. – 640 A.D.*, Warszawa
- Taubenschlag R. (1959), «Selfhelp in Greco-Roman Egypt», in *Opera Minora*, Warsaw, Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, pp. 135-42

Thompson J. D. (1997), «Policing the Ptolemaic Countryside», in *Akten des 21. Internationalen Papyrologenkongresses, Berlin, 13-19/08/1995*, ed. B. Kramer, W. Luppe, H. Maehler, and G. Poethke. Stuttgart, Leipsig, Teubner, 961-966

Van Hoof A. J. L. (1988), «Ancient Robbers: Reflections Behind the Facts», *Ancient Society*, 19, pp. 105-124

White J. (1972), *The Form and Structure of the Official Petition*, SBLDS,5, Missoula, MT: Society of Biblical Literature

Λεξικά:

Liddell H. G. – Scott R. (1901-1904) *Μέγα Λεξικόν της ελληνικής γλώσσης*, μτφ. Μόσχου Ξ. Π., επ. Κωνσταντινίδου Μ., 4 τόμοι, [τίτλος πρωτοτύπου: Liddell H. G. – Scott R. 1897⁸ (1843¹): *A Greek-English Lexicon*, Oxford], Αθήνα

Liddell H. G. – Scott R. – Jones sir H. S. (with the assistance of McKenzie R.) (1996⁹) (έκδ. με συμπλήρωμα, 1940⁹, 1843¹): *A Greek-English Lexicon, with a revised supplement (LSJ⁹)*, Oxford

The Oxford Classical Dictionary (2003), Hornblower S. and Spawforth A. (eds.), New York, Oxford University Press

Ιστοσελίδες:

papyri.info

trismegistos.org